

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR | AĞUSTOS 2016

Devredilemez Sorumluluk:
ANNE BABA OLMAK

Milletin Kahramanları

Vefakâr Ülke Pakistan

Kahve Tadında

İmam Matürîdi Türbesi

“Kim salih bir amel
işlerse kendi lehine
işlemiş olur. Kim de
kötülük yaparsa kendi
aleyhine yapmış olur.
Sonra Rabbinize
döndürüleceksiniz.”

(Câsiye Suresi, 15.)

Devredilemez sorumluluk: Anne baba olmak

Ebeveyn olmak, insanın en önemli sorumluluğudur. Allah'ın emaneti olan evlatlarımız bu dünyamızı olduğu kadar ahiretimizi ve vereceğimiz hesap bakımından da bizleri etkilerler. Onları iyi birer insan, ülkemize ve insanlığa faydalı bireyler olarak yetiştirmek, emek ve gayret ile ancak mümkündür. Fakat bazen anne babalar farklı saikler ile bu sorumluluklarını ihmal edebilmekte, eksik ya da yanlış yapmaktan çekinerek bu devredilemez sorumluluğu ve bu büyük emaneti başka ellere bırakabilmektedir. Oysa bu büyük emanet başkasına tevdi edilemez. Aksi hâlde yaşanacak acılar, pişmanlıklar ve telafisi imkânsız sonuçlar ebeveynin peşini bırakmayacaktır. Başka ellerde büyüyen çocukların kötü amaçlar uğruna kullanıldığı, birer tetikçi ve katile dönüştüğü, vatan ve milletin beka mücadelesine sebep olacak boyutlarda tehlikelere ulaştığı şu günlerde Dr. Fatma Bayraktar Karahan, "Devredilemez Sorumluluk: Anne Baba Olmak" yazısı ile anne babalara önemli hatırlatmalarda bulunuyor.

Biz Bize bölümümüzde Dr. Hamdi Tekeli, vicdanları harekete geçirecek bir soruyla dergimizde yerini alıyor. "Vicdanımızın "Selfie"sini Çekebilir miyiz?" başlıklı yazısında vicdan muhasebesine davet ediyor bizleri. Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Yılmaz ise değişen aile yapılarını; çekirdek ve geleneksel ayrımı bağlamında ele alıyor.

Ailece bölümümüzde Psikolog Taylan Özkuzucu özgül fobinin belirtilerine, alt tiplerine, ortaya çıkış sürecine, tedavisine ve neler yapılması gerektiğine yer verirken Sosyolog-Sistemik Aile Terapisti Hülya Akbul Çakır evliliğin bir gereksinim iletişiminden ibaret olmadığını, evlilik hayatında eşlerin birbirine emek vermesinin öneminden bahsediyor "Kahve Tadında" yazısında.

Bu ay dergimizde aslında hemen yanı başımızda olan ancak fark edemediğimiz gizli kahramanlara yer veriyoruz. 15 Temmuz 2016 gecesi ülkenin kaderine yön veren, vatan ve istiklalin gerekirse can feda edilerek korunacağını gösteren bir gazimiz ile söyleşi yaptık gelecek nesillere tanıtmak ve tarihe bir not düşmek için.

İlgiyle okuyacağınız "Misafirimiz Var" bölümünde kadim dostumuz Pakistan'dan bir misafirimiz var. Pakistan'dan Tayyab Waqar bize Pakistan'ın yaşadıklarını, Türkiye'ye duydukları sevgi ve bağlılığı anlattı.

"Evimiz" bölümünde İbrahim Ethem Özer anahtarlıkları kaleme alırken "Bir Nefes Sihat" bölümünde Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı Prof. Dr. Alper Gökçe diz ağrılarını ve en sık kullanılan tedavi yöntemlerini anlattı. Kısa Kısa, Geçmiş Zaman Olur ki, Yuvarlak Köşe, Sahabe Hayatları, Hayatın İçinden, Kültür-Sanat, Bulmaca ve daha pek çok bölüm ile dergimiz yine dopdolu.

Şehitlerimizi rahmet ile anarken gazilerimize acil şifa diliyoruz. Şehit ve gazilerimizin ailelerine sabır temenni ediyor, bu güzel ülkenin birliği, dirliği ve daim bekası için tüm aileleri, anne babaları ve çocukları çalışmaya, sınıksız kenetlenmeye davet ediyoruz. Yüce Allah yar ve yardımcımız olsun.

15 Temmuz 2016 gecesi ülkenin kaderine yön veren, vatan ve istiklalin gerekirse can feda edilerek korunacağını gösteren bir gazimiz ile söyleşi yaptık gelecek nesillere tanıtmak ve tarihe bir not düşmek için.

Dr. Faruk Görgülü

Diyaret İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel Salman

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk Görgülü

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Mustafa Bayraktar

Yayın Koordinatörleri
Dr. Fatma Bayraktar Karahan
Sümeyye Özçelik
Sevde Nur Özkan

Tashih
Mustafa Bektaşoğlu

Arşiv
Ali Duran Demircioğlu

Tasarım
aral.org
Bedra Nur Aygün

Baskı
İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık Ve
Teknik Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail : dosim@diyanet.gov.tr

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800,
Çankaya/Ankara
Tel: 0.312 295 8661- 62
Faks: 0.312 295 6192

6 PENCERE

4 Kısa Kısa
Sümeyye Özçelik

**6 Devredilemez sorumluluk:
Anne baba olmak**
Dr. Fatma Bayraktar Karahan

**12 Vicdanımızın "Selfie"sini
Çekebilir Miyiz?**
Dr. Hamdi Tekeli

**16 Çekirdek Aile ve
Geleneksel Aile**
Prof. Dr. Hüseyin Yılmaz

18 Milletin Kahramanları
Sümeyye Özçelik
Muhammed Kâmil Yaykan

22 Özgül Fobi
Taylan Özkuzucu

18 SÖYLEŞİ

26 Kahve Tadında
Hülya Akbul Çakır

28 Diz Ağrıları
Prof. Dr. Alper Gökçe

**30 Her Gün Bizimledir
Anahtarlık**
İbrahim Ethem Özer

32 Serbest Kürsü
Sevde Nur Özkan

34 Küresel Isınma

Hasan Karaca

36 Vefakâr Ülke Pakistan

Deniz Güner

**40 Yüreğinde Güzel Sözler
Biriktiren Bir Genç:
Ebu Saïd El-Hudri**

Rukiye Aydoğdu Demir

42 Tohumdan Çınara

Selim Gündüzalp

44 Yemek Kokulu Evler

Doç. Dr. Zekiye Demir

46 İmam Matüridi Türbesi

Bekir Erdem

50 Kültür Sanat**56 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI****36 MİSAFİRİMİZ VAR****26 AİLE-CE****30 BİZ BİZE****52 Kırkambar****54 Bulmaca**

Muhammed Kâmil Yaykan

53 Sizden Gelenler**56 Fotoğrafın Anlattıkları**

Depreme Karşı Tedbirli miyiz?

Ülkemiz Kuzey, Doğu ve Batı Anadolu fay hatları ile deprem kuşağında bulunuyor. Geçmiş yıllardan beri farklı şiddetlerde birçok deprem yaşayan ülkemizi yakın zamanlarda en çok İzmit ve Van depremleri etkiledi. Maddi manevi kayıplarımız olan depremlere karşı nasıl önlem alabiliriz? Öncelikle mevcut binaların dayanıklılıkları artırılmalı, konutlara da deprem sigortası yaptırılmalıdır. Dolaplar ve devrilebilecek benzeri eşyalar birbirine ve duvara sabitlenmeli, eğer sabitlenen eşya ve duvar arasında boşluk kalıyorsa, çarpma etkisini önlemek için araya bir dolgu malzemesi konulmalıdır. Avize, klima vb. cihazlar buldukları yere ağırlıklarını taşıyacak şekilde duvar ve pencerelerden yeterince uzağa ve kanca ile asılmalıdır. Önemli evrakların (kimlik kartları, tapu, sigorta belgeleri, sağlık karnesi, diplomalar, pasaport, banka cüzdanı vb.) kopyaları hazırlanarak su geçirilmeyecek bir şekilde saklanmalı, ayrıca bu evrakların bir örneği de bölge dışından başka bir kişide bulunmalıdır. Daha fazla bilgi edinmek için www.afad.gov.tr web sitesini inceleyebilirsiniz.

Hacı Adaylarına Tavsiyeler

Kutsal yolculuğun başladığı şu günlerde hac ibadetini yeterince öğrenmemek; ahlak ve adabımuaşeret eğitimindeki yetersizlik haccın sıhhatine zarar vermese de fazilet ve sevabına zarar vermektedir. Yolculuk öncesi, yolculukta ve hac hakkında, gittiğiniz yer ve yapacağınız işlemler hakkında mutlaka bilgi sahibi olmalısınız. Havalimanlarında görevli Başkanlık personelinin uyarı ve talimatları dikkate alınmalı, uçak veya servis otobüslerine biniş ve inişlerde acele etmemeli, görevlilerin uyarılarına dikkat edilmelidir. Özellikle Mescid-i Haram'da namaz çıkışlarında meydana gelen ve servis araçlarında yaşanan izdihama maruz kalmamak için Harem'de bir müddet daha ibadetle meşgul olmak yerinde olacaktır. İnsanların ne yaptığını takip etmek yerine kendi amel ve ibadetlerimize önem vermeliyiz. Tavaf, say ve diğer ibadetlerde kalabalıktan ve insanlara eziyet vermekten kaçınılmalı, ihram adabına riayet edilmelidir. Kendi sağlığınızla ilgili ilaçları yanınıza almayı unutmayınız.

Etkinliklerle Değerler Eğitimi

Diyanet İşleri Başkanlığının alanında "ilk" olma özelliğiyle dikkat çeken "Etkinliklerle Değerler Eğitimi" isimli eseri tamamlandı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ercüment Erbay'ın da katkılarıyla hazırlanan bu eser, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Başkanlığımızın ortak ilgi ve hassasiyetleri çerçevesinde oluşturulmuştur. Sosyal hizmet konusunda çocuk evleri, sevgi evleri, yetiştirme yurtları, çocuk destek merkezleri ve çocuk yuvalarında korunma ve bakım altında bulunan çocukların ihtiyaçları doğrultusunda değerler eğitimi müfredatı oluşturuldu. Bu eserde çocukların ihtiyacına yönelik her bir değer için farklı etkinlikler bulunuyor. Personele yönelik hazırlanan bu kitaba Diyanet İşleri Başkanlığı yayınevinden ulaşabilirsiniz.

"Genç Kızlara Yatırım" Neden Önemli ?

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Dünya Nüfus Gününde 13-19 yaş grubunda yer alan "genç kızlara yatırım" teması ile farkındalık oluşturuyor. Genç kızlara yeterli eğitim olanakları, sağlık hizmetlerine erişim, güvenli bir yaşam ortamı ve ekonomik destek sağlanması gibi yatırımlar büyük önem taşımakta. Bu kapsamda TÜİK'in temmuz ayında hazırladığı haber bülteninde, ülkemizdeki genç kızların bazı özelliklerine ilişkin temel bilgiler sunuldu. Türkiye'de kadın nüfusun %11,3'ünü 13-19 yaş grubu genç kızlar oluşturuyor. Genç kızların %61,6'sı üyesi olduğu haneye ait konutta yaşarken, %18,9'unun yaşadığı konutta sıcak su sistemi yoktur. Genç kızların %42,2'sinin oturdukları konutta izolasyondan dolayı ısınma sorunu yaşandığı görüldü. Ortaöğretimde net okullaşma oranı kadınlarda arttı. Yükseköğretimde net okullaşma oranı da erkeklerde azalırken kadınlarda arttı. Üniversitelerde en çok kayıt yaptırılan alan iş ve yönetim oldu.

Böbrek Sağlığı İçin Karpuz Tüketin !

Böbrek sağlığı için karpuz tüketin

Yaz mevsimi deyince aklımıza gelen nimetlerden birisi de karpuzdur. Karpuz, serinletici özelliği sayesinde hem ferahlık hissi veriyor hem de sağlığımıza önemli katkılarda bulunuyor. Dünyanın hemen her köşesinde yetişebilen karpuzun dünyada domatesten sonra en çok üretilen sebze olduğunu biliyor muydunuz? %88'i su olan karpuzu yemekten önce tüketmek uzmanlara göre daha faydalı. Yemekten sonra yenilince, hazımda zorluk yapabilir ve vitamin değeri düşebilir.

A ve C vitaminleri açısından oldukça zengin olan karpuz özellikle beta-karoten deposu olarak bilinir. Karpuz terleme sebebiyle kaybettiğimiz sodyum ve potasyum yönünden de zengindir. Böbrekleri çalıştırarak, üre, urat tuzları gibi zararlı artıkların kandan atılmasını sağlar. Mesane ve böbreklerdeki kum ve taşı döker. Çocuklarda kemiklerin gelişmesini sağlar. Çok iyi bir idrar söktürücüdür. Kalp dostudur. Bilinen yan etkisi yoktur ama şeker hastalarının dikkatli tüketmesinde fayda olacaktır.

DEVREDİLEMEZ SORUMLULUK: ANNE BABA OLMAK

Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN
Diyabet İşleri Uzmanı

Yüce Allah'ın en güzel şekilde yarattığı; denizlerin, nehirlerin ve yeryüzünde olanların hepsini hizmetine verdiği insan, bütün varlıklar içinde seçkin bir yere sahiptir. Sahip olduğu meziyetleriyle insan, yeryüzünün halifesi olma sorumluluğunu yüklenmiştir. "Şüphesiz biz emaneti göklerle, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir." (Ahzab, 33/72.)

Yeryüzünün halifesi olma sorumluluğu, insan için yaratıldığı andan itibaren başlar. Yaşam devam ettikçe insanın yüklediği her yeni rol, ona yeni sorumluluklar getirir. Aile kurmak, anne baba olmak gibi...

İnsan, bütün zorluklarına rağmen yeni sorumluluklar yüklenmekten kaçınmaz. Yaratılışında

var olan eğilim, istek ve özellikler onu kendini inşa ederek kâinatı imar etmeye ve kalıcı olmaya yönlendirmektedir. Nitekim insanın ebedi kalıcılık arzusu, Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılır: "Ey Âdem! Sen ve eşin cennette durun, dilediğiniz yerden yiyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz. Derken şeytan, kendilerinden gizlenmiş olan avret yerlerini onlara açmak için kendilerine vesvese verdi ve dedi ki: (Öyle ise, yasak ağacın meyvesinden yiyin ki melek olasınız yahut Cennet'te ebediyen kalasınız)" Rabbiniz size bu ağacı ancak, melek olmayasınız, ya da (cennette) ebedi kalacaklardan olmayasınız diye yasakladı." (Araf, 7/19-20.)

İnsanın ebedi kalıcılık arzusunu bir hırs olmaktan çıkarması, yeryüzünü imar etme görevini yaratılışına uygun gerçekleştirmesi, kendisinden sonraya kalıcı izler bırakması ile mümkün olabilecektir. İnsanın kendisinden sonraya bırakabileceği en anlamlı ve değerli izlerden biri, hiç şüphesiz evlatlardır.

İnsanın
öldükten
sonra
bile amel
defterinin açık
kalmasını
sağlayacak
olan evlatlar,
daha en
başından
ebeveynlerin
kulluk
sürecine
katkıda
bulunabilirler.

Devredilemez sorumluluk: Anne baba olmak

İnsanın öldükten sonra bile amel defterinin açık kalmasını sağlayacak olan evlatlar, daha en başından ebeveynlerin kulluk sürecine katkıda bulunabilirler. Zira ebeveyn yaratılış mucizesine şahitlik edebilmek, değerlerle mücehhez bir çocuk yetiştirebilme gayreti içerisinde olmak ve en nihayetinde iyi bir insan yetiştirmek için iyi insan olmak zorunluluğu ile karşı karşıya kalır. Bu bilince sahip olan ebeveyn, hayırlı bir evlat yetiştirmeye gayret ederken daha iyi bir insan olmayı ve büyüyen çocuğu ile yeniden değerleri kendi içinde inşa etmeyi başarabilir. Bunun yanında bu zor görev, anne babaya büyük bir saygınlık da kazandırmaktadır. "İnsana da, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun süttten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) insana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır." (Lokman, 31/14.)

Anne baba olmak, saygı ve hürmeti gerektirir, ancak dinen mesuliyeti üzerimizden düşürmez. Bu mesuliyeti yerine getirmeyen kişi kıyamet gününde borçlu olduğu evladından kaçmak zorunda kalacaktır. "Kişinin kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacağı gün kulakları sağır ederse sine şiddetli ses geldiği vakit, işte

o gün onlardan herkesin kendini meşgul edecek bir işi vardır." (Abese, 80/33-37.) Varlığına sebep olunan evladın eğitimi ve yetiştirilmesi anne baba olmanın getirdiği doğal olduğu kadar dini bir sorumluluktur da. Kur'an-ı Kerim bu sorumluluğumuzu şöyle hatırlatır: "Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun!" (Tahrim, 66/6.)

Çocuklarını doğru bir eğitim ve terbiye ile yanlıştan korumak sorumluluğu, okullara, başka insanlara, televizyona, bilgisayara verilemez. Çünkü böylesi bir görev aktarımı yükümlülüğümüzü kaldırmayacağı gibi beraberinde başka sorunlara da sebep olabilmektedir.

Günümüzde terör örgütlerinin veya kötü alışkanlıklara kurban arayanların insan kaynaklarını çoğunlukla çocuklarının eğitiminde yeterince etkin olmadığı aileler sağlamaktadır. Yeterli bilgisi, eğitimi olmadığında bile anne baba olma sorumluluğunun devredilmesinin mümkün olamayacağını ifade etmek gerekir. Böylesi durumlarda da ebeveynin kendi bilgisini arttırmaya çalışması, her koşulda çocuğunu yalnız ve sahipsiz bırakmaması zaruridir. Zira bugün için yapılacak bir ihmalin bir ömür vicdan azabı ve evlat acısı olarak taşınabileceği unutulmamalıdır.

Arkadaşı olma, anne babası ol

Anne baba olma vazifesinin ihmal kadar sorunlu bir başka

durum da anne babalık anlayışındaki bazı değişimlerdir. Son yıllarda neredeyse bir bakıma moda olan bu yaklaşımda anne babaya çocuğu için bir otorite olmaktan çok bir arkadaş misyonu yüklenmiştir. Uzman Klinik Psikolog Esra Nur Gençal, bu yanlış yaklaşıma şöyle işaret etmektedir: "Ebeveynler çocukları ile arkadaşlık ilişkileri kurmaktadır ve çocuklar üzerindeki otoriteleri sarsılmaktadır. Anne ve babalar unutmamalıdır ki, çocuklarına arkadaş değil yalnızca anne ve baba olmaları gerekmektedir. Maalesef yapılan en büyük yanlışlardan biri de budur. Zamanla anne ve babalarının onlara aşırı hoşgörölü olmaları nedeniyle çocuklar ipleri ellerine almaktadırlar. Sonrasında çocuklarının kuklaları hâline gelen ebeveynlerle karşı karşıya kalmaktayız. "Nerede hata yaptık? Şimdi nasıl düzeltereğiz?" soruları ile birçok aile sıkıntı yaşamakta. Bu yaklaşım nedeniyle çocuklar da toplumsal açıdan problemlerle karşılaşabilirler. Bu aşamada bizler öncelikle, anne ve babalara çocuklarının yalnızca ebeveynleri olmaları gerektiğini önermekteyiz. Zaten çocuklarımızın birçok arkadaşları var. Eğer siz ebeveynler çocuklarınızın arkadaşları olur iseniz onların anne ve babaları kim olacak? Aile kavramını korumak adına buna çok dikkat etmek gerekmektedir." Anne babanın çocuğun arkadaşı olması hâlinde; çocuk ve genç için otorite

te vazifesini taşıyacak, onu doğru şekilde yönlendirecek anne baba eksikliği söz konusu olacak bunu gidermek ise çok mümkün görünmeyecektir.

Çocuğunun şahsiyetini dikkate almayan, fikirlerini önemsemeyen, katı bir disiplin anlayışına dayanan çocuk eğitimi anlayışı ne denli aşırı ise çocuğuna doğruyu göstermek konusunda gerekli ciddiyet ve kararlılığı gösterememek de o denli aşırılık olmaktadır. Gençal, bu iki yaklaşımın ortaya çıkardığı sorunlar için: "Anne ve babaları tarafından sürekli eleştirilen ve katı bir disiplin ile yetiştirilen çocuklar karar verme ve duygularını, düşüncelerini ifade etmekte zorluk çekerler. Bir yandan da aşırı hoşgörölü

Çocuklarını doğru bir eğitim ve terbiye ile yanlıştan korumak sorumluluğu, okullara, başka insanlara, televizyona, bilgisayara verilemez. Çünkü böylesi bir görev aktarımı yükümlülüğümüzü kaldırmayacağı gibi beraberinde başka sorunlara da sebep olabilmektedir.

olan ebeveynler ise, çocuklarına karar verme özgürlüğünde sınır koymazlar ve bu çocuklar ileride sınırlarını asla bilmeyen, kurallara uymayan ve dolayısıyla topluma adapte olmakta zorluk çeken benmerkezci yetişkinler hâline gelirler" demektedir. Her iki durumda sorunlu bireyler ortaya çıkarmaktadır. Özellikle günümüzde ikinci tip benmerkezci ve sorunluluk ve sınır tanımaz bireyler yetiştiren aile tiplerinin arttığı söylenebilir. Çocukların evlerin ve ailelerin yeni reisleri ve karar mercii olduğu bu yaklaşım zannedildiğinin aksine mutsuz anne babalar kadar mutsuz çocuklar da ortaya çıkarmaktadır.

Çocukerkil aileler

Aileye ilişkin tüm karar mekanizmalarının çocuğun istek ve beklentilerine uygun düzenlendiği bu aileler bencil, sorumsuz ve nihayetinde narsist kişilikli insanlar yetiştirmektedir. Sürekli ve her durumda isteklerinin yerine getirilmesine alışan ve herhangi bir sorumluluk yüklenmeyi öğrenemeyen çocuklar hayatlarının devamında, iş ve yeni kuracakları ailelerinde isteklerine ulaşamadıklarında, bekledikleri ilgiyi görmediklerinde sıkıntıya girecekler, psikolojik ve toplumsal sorunlar yaşayacaklardır. Aileleri tarafından empati ve sorumluluk duyguları yeterince geliştirilmemiş olduğundan tahammülsüzlük,

anlaşırsızlık ve hatta saldırganlaşma eğilimleri bile gösterebilirler. Bugün markette reyonların önünde istediğini elde etmek için çevredekilere hiç aldırmadan çığlık çığlığa bağırarak dediğini yaptırmaya alışan çocuk yarın da aynı yolu rahatlıkla kullanabilecektir. Yine bugün istediği olmadığında yumruklarını sıkın, anne babasına tekmeler savurarak dediğini yaptıran çocuğumuzun bugün canımızı yakmayan o minicik yumruk ve tekmeleri yarın toplumumuzun ve ailemizin canını yakabilecektir. Bugün heves ettiği için yaşı tutmadığı hâlde direksiyon başına oturttuğumuz gencimiz yarın bir cana sebep olabilecektir. Bugün "yok"

Aileye ilişkin tüm karar mekanizmalarının çocuğun istek ve beklentilerine uygun düzenlendiği bu aileler bencil, sorumsuz ve nihayetinde narsist kişilikli insanlar yetiştirmektedir.

ve "hayır" duymayan çocuk yarı kanun ve kural da duymayacak, dinlemeyecektir. Aslında böylelikle anne babaları olarak hükmetmeyi, otorite tanımamayı ve bencilce her istediğine sahip olmayı öğrettiğimiz çocuklarımıza farkında olmadan büyük zarar vermiş olmaktadır. Henüz doğru ile yanlış ayırt edebilecek olgunluk ve bilgidan yoksun çocuklarımıza otoriteyi teslim etmenin onların psikolojisinde de güvensizlik duyguları oluşturabileceğini unutmamalıyız.

Her istediğini verme, sorumluluk ver

Çocuk eğitiminde katı bir disiplin yaklaşımı ile disiplinsiz ve şımarık çocuklar yetiştirme yaklaşımı arasında orta bir yol tutturmak gerekli ve sanıldığı aksine de mümkündür. Bu dengenin oluşturulmasında çocuğa yaşına göre sorumluluklar vermek gerektiği durumlarda "hayır" demeyi becerebilmek önemli bir fark yaratacaktır.

Çocuğa sorumluluk vermek, ona her istediğini vermekten çok daha önemli ve faydalı bir yaklaşımdır. Gençal bu hususta yapabileceklerine ilişkin bazı öneriler sunmaktadır: "Ebeveynler olarak çocuklar üzerinde etki sahibi olmak ve aynı zamanda sağlıklı bireyler yetiştirmek için aile içinde kurallar oluşturulmalı ve bu kurallar sürdürülebilir olmalıdır. 2 yaşlar itibarıyla çocuklar "ben" ve "hayır" kelimelerini sıklıkla kullanmaya başlarlar ve bu süreç ergenliğin sonuna kadar devam etmektedir. Bu dönemde çocukların karar verme süreç-

lerini olumlu karşılamak, sınırlar çizmek yetişkinlik yaşamları için oldukça önemlidir. Bebeklikten itibaren çocuklara sınırlar ve kurallar koymak gerekir. Uyku, tuvalet, yemek, öz bakım gibi konularda düzen oluşturmak çok önemlidir. Anne ve babaların koymuş oldukları kurallarda kararlı olmaları gerekmektedir. Kararlı ve tutarlı davranışlar çocukların davranışlarını düzenlemelerine yardımcı olacaktır. Ancak bu konuda yapılan yanlışlar vardır. Bu yanlışlardan en önemlisi ebeveynlerin koydukları kurallarda tutarsız davranışlarıdır. Çocuklarda kuralların esnekliğini fark etmekte ve kurallara olan inançlarını kaybetmektedirler. Kurallar önceden konulmalı ve açık bir şekilde çocuklara anlatılmalıdır. Çocuklar önceden nasıl davranmaları gerektiğini bilmelidirler. Çok kardeşli ailelerde, her çocuğun kendi yaş ve gelişim özelliklerine göre kurallar konmalı, sorumluluklar verilmelidir. 10 yaşındaki bir çocuğun odasını toplamasını,

ekmek almasını bekleyebilirsiniz ancak 5 yaşında olan kardeşi yalnızca oyuncaklarını toplayabilecektir. Kardeşler arasındaki farklar göz önüne alınarak sorumluluklar verilmelidir.

Anne babalar olarak çocukların adına her kararı almak doğru değildir. Çocuklar birer bireydir ve aile içi kuralların sınırlarını aşmadan kendi kararlarını kendileri vermelidir. Bu noktada anne ve babalara düşen görev çocuklarının sınırlarını bilmelerini sağlamaktır. Bu da ancak çocuklara koyulan kurallar ile mümkündür."

Çocuklarımıza koyacağımız kuralları, akıl, ahlak ve insanlık çerçevesinde belirlemek; söz konusu kuralları ihlal ve ihmale izin vermemek de dikkat edilecek hususlardandır. Bugün göstereceğimiz tutarlılığın hem çocuklarımızın hem de toplumumuzun yararlarına sirayet edeceğini bilerek davranmalı öldükten sonra bile taşınan anne babalık sorumluluğunu hafife almamalıyız.

VICDANIMIZIN "Selfie" SİNİ ÇEKEBİLİR MİYİZ?

Dr. Hamdi TEKELİ

Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Son yıllarda dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de bilhassa gençler arasında "selfie" çekmek âdeta moda oldu. Yüzümüzün "selfie"sini çekmeye bu kadar rağbet ederken vicdanımızın "selfie"sini çekmeyi hiç düşünüyor muyuz veya bu konuda düşünmeye zaman ayırabiliyor muyuz?

"Vicdan" kelimesi Arapça kökenli bir isim olup, Türkçemizde de kullanılır. "Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlâk değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç" şeklinde tarif edilir. Böylelikle vicdan insanda iyiyi kötüyü ayırt eden, iyilikten huzur, kötülükten azap duymasına yol açan, davranışları hakkında âdil bir yargıya iten duygudur.

(Kubbealtı Lugatı, s. 3324.)

Lafız olarak Kur'an'da geçmemekle birlikte mahiyeti itibarıyla vicdanın tesirini de içine alan geniş bir anlama sahip olan, nefis ve türevlerinden bahseden pek çok ayet-i kerime vardır. Bu ayetler, Kur'an'da şeytan ve türevlerinden daha çok geçmektedir. Yine Kur'an'da çok sayıda geçen "kalp" kelimesi de bazı ayetlerde vicdan anlamındadır. Özellikle Şems suresi 91/7-10. ayetlerde geçen "nefs" kelimesi vicdan anlamını çağrıştırmaktadır.

Hadislerde ise vicdan kavramı daha ziyade kalp kelimesi ile ele alınır. Kısacası din dilinde kalp, bütün duyguların merkezidir. Zira kulların kalplere sekinet, itminan, sebat ve huzur veren Allah olduğu gibi (Bakara, 2/260.), kalplere hidayet ve merhamet bahşeden, insanları şefkatli, merhametli ve vicdanlı kılan da yine O'dur. (Âl-i İmran, 3/103.)

Bu bilgiler ışığı altında Yüce Allah tarafından günahlardan sakınmak suretiyle insanların kalbini/

nefsini/vicdanını kirlenmemesi istenmemekte; şayet günah kırıyla kirlenmiş ise tövbe ile günahlardan arındırılması hatırlatılmaktadır. Zira kalbiselim sahibi olan insan aynı zamanda ehlivicdandır. Bu bağlamda Balzac'ın söylediği gibi "Vicdanımız yanılmaz bir yarıdır, biz onu öldürmedikçe." Peki, bizim vicdanımız ne durumda? Her yaptığımızdan sorumlu olacağımız bilinciyle hareket etmesi gereken Müslümanlar olarak...

Her şeyin paylaşıldığı, her anın görüntüsünün kaydedilmeye çalışıldığı günümüzde teknolojinin yaygınlaşmasıyla insanların arkadaşlarıyla yahut hayranlık duyduğu kimselerle birlikte, güzel manzaralarda hatıra fotoğrafı çekmesi veya çekirtmesi gayet normaldir. Ancak mesleği muhabir olanları hariç tutmak suretiyle düşünelim; günlük hayatımızda trafikte, yolda, sokakta karşılaştığımız insanların yardıma muhtaç olduğu zamanlarda çekilen fotoğrafları "selfie"leri nasıl anlamak lazım? Örneğin trafik kazasına şahit olduğumuzda kaza geçirenlere yardımcı olmak, güvenlik güçleri ile ilk yardım ekiplerine telefon etmek, ekipler gelinceye kadar bilhassa eğitimi ve deneyimi olanların ilk yardım kurallarına göre kazazedelere yardımcı olması gerekirken; bazı insanların olay mahallinden kaçmasını, durup sadece seyretme-

Peki, bizim vicdanımız ne durumda? Her yaptığımızdan sorumlu olacağımız bilinciyle hareket etmesi gereken Müslümanlar olarak...

sini nasıl anlayabiliriz? Üstelik yüce kitabımız bize "Her kim bir insanı (hayatını kurtararak) yaşatırsa, sanki bütün insanları yaşatmıştır." (Maide, 5/32.) derken.

Vicdanımızı nasıl temiz tutabiliriz? Sorusu da can alıcı bir başka konu olarak çıkıyor karşımıza.

Vicdanımızın selim olabilmesi, temiz kalabilmesi, doğuştan gelen özelliklerini koruyabilmesi için günahlar ile kirlenmemesi gerekir. Bu açıdan vicdani konuların ferdi, ailevi ve toplumsal boyutları bulunmaktadır. Çünkü hata ve günahlar bazen kendimize, ailemize ve içinde yaşadığımız topluma ve hatta insanlığa karşı işlenebilmektedir.

Vicdanımızın güçlenebilmesi için, aile içi iletişim yollarını açık tutmak, baskı, korkutma, küçümseme ve azarlamadan kaçınmak; gençlerimizin kendilerini ihmal edilmiş hissetmemeleri için on-

lara hoşgörü ile yaklaşmak uygulayacağımız birkaç yoldan bazılarıdır. Diğer yandan vicdan sahibi olmak, yüce dinimiz İslam'ın komşusu aç iken tok yatmamak ilkesi ile kendisi için istediğini Müslüman kardeşi için de istemek, menfaati için değil mümin kardeşini Allah için sevip Allah için buğz edebilmektir. Vicdanımız cüzdanimizin etkisinde kalmadığında, miras paylaşımında kız kardeşinin payını verirken şer'i hukuka göre davranan bir müminin hanımı ile kayınbiraderi miras paylaşırken de aynı hassasiyeti gösterebilmesidir. Kamu malı olan toplu taşıma araçlarının korunup kirlenmediği, devlet dairelerinde elektrik, su ve ısıtma imkânlarının israf edilmediği, kamu bütçesinden yapılan harcamalarda israfa düşülmediği kısacası Hz. Ömer'in mum kullanma konusunda riayet ettiği ilkelere bizim de o kadar duyarlı

olduğumuz zaman vicdan sahibi bir insan oluruz.

Laf ile mangalda kül bırakmayıp icraatlarımız farklı olursa, samimi olmayan bir tarzda hayatımıza devam ederek "miş" gibi davranır veya rol yaparsak; trafikte kul hakkına riayet etmez, sınavlarda kopya çekersek, ilim ve fikir eserlerinde korsana rağbet edip emek hırsızlığına göz yumarsak vicdanımız kirlenir. Günah kırıyla kirlenen vicdanları ise istiğfar olmadan hiçbir temizleyici temizleyemez.

Öyleyse kendimize çeki düzen vermeli, vicdanımızı kirletecek davranışlardan kendimizi, ailemizi ve çocuklarımızı korumalıyız. Ailemizde ve toplumumuzda karşılaştığımız problemlerimize sorun odaklı değil, çözüm odaklı yaklaşmalı suçlu aramak yerine sorumluluk almaya çalışmalıyız ki vicdanlarımız temiz kalsın.

ÇEKİRDEK AİLE ve GELENEKSEL AİLE

Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ
Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Günümüz toplumunda evlenme süreçleri, evliliklerde bütün tarafların rolleri ve aile yapısı da dâhil olmak üzere evlilik dediğimiz aileyi kuran bütün mekanizmalarda ciddi değişikliklere tanık olmaktadır. Toplumsal yapıdaki büyük değişiklikler ister istemez aileyi de etkilemekte ve dönüştürmektedir. Evlilik ve aile hayatında gerçekleşen bütün bu değişiklikler ve gelişmeler

giderek geleneksel kalıpları alt üst edecek düzeyde ciddi farklılaşmalar ortaya çıkarmıştır. Her şeyden önce çekirdek aile dediğimiz anne baba ve çocuklardan oluşan aile yapısı tercih edilmiş ve yerleşmiştir. Evlilik süreçlerinde geniş aile ilişkilerinin farklı düzeylerde devreye girerek müdahil olduğu bir yapının kısmen devam ettiği görülmektedir. Günümüzde çiftler öncelikle mekân olarak ayrı bir ev kurarak anne babalarından ayrılmakta ve yeni bir çekirdek aile oluşturulmaktadır.

Geleneksel geniş aile yapısının

büyük oranda modernlik karşısında gerileyerek işlevini kaybettiğini görmekteyiz. Öte yandan evlilik hayatındaki değişimin sadece bu yapının değişmesine indirgenmesi doğru değildir. Bütünüyle evlilik süreçleri ve eşlerin rollerinde köklü değişikliklere tanık olmaktadır. Günümüzde bu konu daha çok kadın ve erkeğin rollerindeki niteliksel farklılaşmalar ve değişimler ekseninde gündeme gelmektedir. Ancak sonuçta bütün bu alanlarda geleneksel rollerin ve davranış kalıplarının değişmesinden çok belki biraz da ortadan kaybolmasından bahsetmek daha doğrudur.

Geleneksel aile yapısında, yeni bir ailenin ilk oluşumundan başlayarak bütün süreçlere yansıyan ve aile içindeki bütün bireylerin rollerini, görev ve sorumluluklarını belirleyen hazır kalıplar bulunuyordu. Damat, gelin, eş, anne, baba, kayınvalide, kayınpeder, dayı, teyze, amca, dede, nine, kardeş, torun vb. bütün roller aile düzeni içerisinde yaşanarak öğrenilen hazır kalıplar olarak devreye girmekte ve hayatı kolaylaştırmaktadır. Hayatın farklı aşamalarında, farklı sosyal ortamlarda, törenlerde, aileler arası ilişkilerde hatta düğün nişan gibi törensel dönemlerde de bütünüyle bu kolaylık devreye girmektedir.

Aile hayatında yaşadığımız büyük değişikliklerle birlikte bütün bu yapılanmalara dayalı ilişkilerin, yakınlıkların birden bire ortadan kalktığını söylemek güçtür. Çekirdek aile ayrı bir ev kurarak bağımsız bir mekânda ve kendi kararlarıyla hayatlarını sürdürmektedir. Ancak bütünüyle geleneksel aile bağlarından soyutlanmış, bağımsız bir aile modeli olarak devam etmemektedir. Çünkü geniş aile daha gevşek bağlarla da olsa varlığını sürdürmektedir.

Dolayısıyla tam olarak çekirdek ailenin yerleştiğini söylemek güçse de genel eğilimin bu yönde olduğu ve sürecin büyük oranda özellikle şehirlerde görece çok daha yüksek düzeyde ol-

mak üzere bu şekilde gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Bu aile, çiftlerin kendi bağımsız kararlarını vererek kurdukları ve gerek evliliğin kuruluşunda gerekse bütün evlilik süreçlerinde yine kendi bireysel tercihleri doğrultusunda özgürce sürdürdükleri bir yapı olarak kabul edilmektedir.

Bütün bu geçiş süreçleri göz önünde bulundurulduğunda, çekirdek ailenin bağımsız olarak varoluşu ve varlığını devam ettirebilme kalıplarını her durumda yeniden oluşturmak zorunda olduğu görülmektedir. Bu durum, özellikle yeni aile kurmak duru-

munda olan gençler açısından büyük zorluklar, alt üst oluşlar, gerilimler, huzursuzluklar, tartışmalar ve çekişmeler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu sorunlar evliliğin her aşamasında yaşanmaktadır. Bugün evliliğe ilk adımdan yeni bir yuvanın kurulması için kız istemeden başlayarak nişan, düğün gibi bütün merasimlerin her aşamasında geleneksel kalıplar devrede olmadığı için evlenecek çiftler açısından hep yeni sürprizler ve çözmeleri gereken yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Eşler her aşamada yeni bir yol yordam

bulmak zorunda kalmaktadırlar. Günümüzde geleneksel kalıplara başvurarak bu süreçleri sonuçlandırma niyeti ortaya konsa bile çoğu kere farklı yörelerden gelen eşler arasında gelenek farklılığı bazen bu yolun önünü kapatabilmektedir. Dolayısıyla eşler daha evliliğin başlangıcında atacakları her adımda, yeni bir yol yordam bulmak ya da oluşturmak durumunda kalacakları zorlu bir süreçle karşı karşıya gelmektedirler. Öte yandan evlenecek

kişilerin evliliğe yaklaşımdaki farklılıkları ve evlilik konusundaki algıları, idealleri arasındaki uyumsuzluklar da bazen durumu içinden çıkılmaz bir hâle getirebilmektedir.

Günümüzde evlilikler daha çok çiftlerin kendi kararlarına dayalı olarak kurulmaktadır. Bu nedenle evlilik öncesi evlenecek tarafların birbirlerini çok iyi tanımaları önemsenmektedir. Ancak yine de bu şekilde başlayan evlilik-

lerin devam etmesi konusunda büyük sorunların yaşandığı sık tekrarlanan şikâyetler arasındadır. Evlenecek taraflar birbirlerini çok iyi tanıyarak işe başlamakta, evlilik konusunda aynı idealleri paylaşmakta ve yine evlilikten beklentilerinin örtüştüğü noktada birleşmektedirler. Oysa ortaklaşa bir hayat sürdürmeye başladığında bu ideal durumun fiilen gerçekleşmediği ve bazen çok kısa zamanda büyük hayal kırıklıklarının yaşandığı görülmektedir. Çünkü aynı fikirleri paylaşmak ile onları uygulamaya geçirme pratiği arasında büyük uçurumlar ortaya çıkabilmektedir. Çoğu zaman doğal karşılanması gereken sorunlar, baş başa kalmış yeni çiftler tarafından hayal kırıklıkları ve duygusal çöküntü yaşanmasıyla birlikte evliliğin krize girmesine neden olabilmektedir. Böyle bir durumda evli çiftlerin bütün bu sorunları el yordamıyla çözecek yöntemler geliştirmekten başka çareleri yoktur. Bazen başarılı olurlar bazen de iş içinden çıkılmaz noktaya gelinceye kadar ayrılık ve ihtilaflar derinleştirilir. Geri dönüşü mümkün olmayan

sonuçlar ortaya çıkabilir. Böylece boşanmalar ve daha ağır aile faciaları yaşanabilmektedir.

Burada üzerinde asıl durulması gereken konu çiftlerin evliliğin her aşamasını atlatmak için yeni bir yol yordam ve strateji geliştirmek durumunda kalmalarıdır. Oysa karşılaşılan her durumda yeni davranış kalıpları oluşturmak, geliştirmek çok zordur. En azından çiftleri sürekli böyle ağır bir sorumluluk ve açmaza sürüklemek onlar açısından büyük bir yük oluşturmaktadır.

Esasen günümüzde çekirdek ailenin yaşadığı sorunları belki de

buralarda aramak daha doğru olsa gerektir. Özellikle boşanma oranlarının giderek artması bunun bir göstergesi gibi görünmektedir. Çünkü günümüzde evlilik hayatında geleneksel rol ve davranış kalıplarına alternatif yerleşik yeni modellerin oluşturulmadığı açıktır. Âdeta her evlilikte çiftlerin yeni bir dünyayı inşa etme gibi bir yükün altına girerek hayata başladıklarını söyleyebiliriz. Bu yükün altından kalkmak için eşler eğer aile bağları güçlü ise kendi anne babalarına yaslanmakta ancak bunun mümkün olmadığı durumlarda işler bir hayli zorlaşabilmektedir.

Günümüzde evlilikler daha çok çiftlerin kendi kararlarına dayalı olarak kurulmaktadır. Bu nedenle evlilik öncesi evlenecek tarafların birbirlerini çok iyi tanımaları önemsenmektedir. Bu şekilde başlayan evliliklerin devam etmesi konusunda büyük sorunların yaşandığı sık tekrarlanan şikâyetler arasındadır.

MİLLETİN KAHRAMANLARI

Sümeyye ÖZÇELİK

Muhammed Kâmil YAYKAN

15 Temmuz... Akıllardan hiç çıkmayacak bir tarih, unutulmamacak bir gece... Darbe girişiminde bulunanların halktan yediği ağır darbe... Ve milletin zaferi.

O gece vatanperver milletimizin 240 evladı şehit düştü. Niceleri de gazi oldu. Hastaneler o gece tarihlerinin en yoğun mesailerini gerçekleştirdi. Bu yoğun mesailerden biri de Ankara'da bulunan Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi koridorlarında yaşandı.

Hastaneye vardığımızda İdari Mali İşler Müdürü Muammer Yılmaz karşılıyor bizleri. Olayı duyar duymaz hastaneye geldiğini ve gelirken tank hareketliliğinin oldukça yoğun olduğunu belirtiyor. İlk aldığımız bilgi hastanenin üst katlarındaki tüm camların sonik patlamalar sonucu parçaya olduğu... Ve daha pek çok hasar...

Muammer Yılmaz

O gece hastaneye gelen tüm yaralıların kayıtlarının tutulduğunu, kimin ne zaman geldiğini, ne zaman hangi hastaneye sevk edildiğini belirtiyor. Anlattıklarının arasında hastanede yapılan şu anons dikkatimizi çekiyor: **"Tüm birimlerin dikkatine! Yoğun bakım üniteleri hariç tüm personel derhal acil servise! Yoğun bakım üniteleri hariç tüm personel der-**

hal acil servise!" Katları, servisleri hastalara bıraktık, tüm personeli acil servise gelen yaralılara müdahale etmeye çağırdık diyor.

Beni en çok etkileyen bir hadiseden bahsetmek istiyorum diyerek anlatmaya devam ediyor: *"Bir genç kız. Bir o sedyeye koşuyor bir bu sedyeye. Kimine damar yolu açıyor, kimine kalp masajı yapıyor, kiminin de şehadet şerbetini içmeden*

**-Vatan sağ olsun!
-Bir daha olsun hiç
düşünmem, yine giderim!
-Allah ülkemizi hainlerin
şerrinden korusun!**

önce elini sımsıkı tutuyordu. Birkaç saat öyle çalıştı kızcağız. Yoğunluk bittiğinde başhekimi-mizle kızcağızla konuşma fırsatı bulduk. Tam ne kadar da iyi bir personelimiz varmış diye geçiriyordum ki içimden, kızcağızın atanamamış bir sağlık personeli olduğunu öğrendim. Şok oldum. Meğer annesi pankreas servisinde yatıyormuş. Kızımız da onun refakatçisi olarak başındaymış. Anonsu duyunca annesini bırakıp derhal acile koşmuş. Belki birilerine yardımı dokunur diye..." yutkunuyor sonra. Biz de yutkunuyoruz.

Ardından o gece hastanede görev yapan bir anestezi uzmanının anlattıkları duygulandırıyor bizleri. Yüze yakın yaralı ve ex'e müdahale ettiğini, koluna tükenmez kalemle annesinin cep telefonunu yazan ve tankın altında kalmamak için üst geçitten atlayarak ağır yaralanan bir gençten bahsediyor. Üroloji doktoru olan çalışma arkadaşının kanlar içinde kaldığını ve ilk defa birini ağlaya ağlaya uyuttuğunu anlatıyor. Ve daha nice şey... Nice acı... Ne kadar çok...

O gece memleket uğruna gazi olanlarla da konuşuyoruz sonra. Her birinin bambaşka bir

hikâyesi var sonu aynı yerde biten. Kimisi koldan vurulmuş, kimi sırtından, kimi de bacağından. Her biri aynı şeyi söylüyor anlattıklarının sonunda:

- Vatan sağ olsun!
- Bir daha olsun hiç düşünmem, yine giderim!
- Allah ülkemizi hainlerin şerrinden korusun!

O gecenin kahramanlarından biri olan Cavit Bey'in odasına giriyoruz. Cavit Akkoç. 48 yaşında. Biz soruyoruz. O da başlıyor anlatmaya:

Cavit Bey öncelikle size ve milletimize büyük geçmiş olsun. Rabbim böyle acıları bir daha yaşatmasın. Sizi fazla yormadan kısaca bize kendinizden ve o geceden bahseder misiniz? Özellikle sizi dışarı iten kuvveti bize anlatır mısınız?

Ben 48 yaşındayım. Bu memleketin evladıyım. Bir sürü darbeler gördük. Böyle bir kalkışma olduğunda kimin yapacağı aslında açıkça belliydi. 80'li yıllardan beri orduya sızıyorlardı. Herkes bundan şikâyetçiydi. Bunların normal insanlar olmadığı da artık biliniyordu. Sosyal hayat içerisinde biz bunlarla karşılaştıkça görüyorduk ki

Bu günümüze elhamdülillâh.
Allah'ın nuru galip geldi.
Kardeşim bizim elimizde bir
şey yoktu. Ama bu adamlar
bizden korktular. Hâlbuki
bin tanemizi bir tanesi esir
alabilirdi ama korktular.
Çok güzel korktular ve
çöktüler. Geri püskürtüldüler
elhamdülillâh.

bunlar Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği gibi
Haşhaşi. Bunlardan kurtulmak mümkün değil.
Bir Haşhaşiye ne yapabilirsiniz ki...

Olayı ilk duyduğunuzda neredeydiniz?

Ben o esnada Ulus'taydım. İnternette böyle
bir kakaşma olabileceğine dair, İstanbul'da köp-
rülerin bağlandığına dair haberleri gördük ve
anladık böyle bir şey olduğunu. Ben tarifsiz bir
refleksle, hani İslami ve insani değil, tarifsiz bir
refleksle "Bunlar kim oluyor da bana darbe yap-
maya kalkıyor?" dedim ve koşmaya başladım.
Sihhiye'ye doğru koştum. Baktım ki bir tank sağ
solu yıkılmış, insanlar tankı durdurmuşlar. Sonra
Genelkurmay Başkanlığına koştuk. Bahçenin
dış demirlerini yıktık. İçeri girdik. "Çıkin buradan,
defolun! Siz bizim seçimimiz değilsiniz çıkın,
burayı terk edin" diye bağıryorduk.

Bu arada uçaklar çok alçaktan uçuyorlardı. Kı-
zılay'daki halkı korkutmak üzere dönüp dolaşp
Kızılay üzerinden çok alçaktan çok yüksek hızla
uçuyorlardı. Bizi korkutmaya çalışıyorlardı. Be-
nim korkmaya niyetim yoktu ama etrafımdaki-
lerin de hiç korkmadığını gördüm. Kimse kork-
muyordu.

Üzerimize jet uçururlar, havaya ateş açarlar
sonra bizim nasıl olsa sineceğimizi düşünerek
işlerine bakarlar diye düşünüyorduk ama öyle
olmadı. Helikopterlerden üzerimize ateş etmeye
başladılar, bunu da beklemiyorduk. Helikopter-
ler bize o kadar yaklaştı ki eğer o helikopterlerin
camları olmasa neredeyse göz göze gelecektik,
o kadar yaklaştılar. Sonra ateş etmeye başladı-
lar. Yanımda yığılıp kalan, kendi kanının içinde
kalan insanlar gördüm. Kendimi duvar kenarına
attım. Bu sefer de helikopterin duvar kenarında-
kileri taramak üzere pozisyon aldığını görünce
kaçarak binanın içine girdim.

Genelkurmay binasının içine girdiniz...

Evet. Sökülmüş bir pencere korkuluğu vardı. An-
kara'nın delikanlıları sökmüştü onu. Biz de ora-
dan içeriye girdik. Bu esnada onlar da şoktay-
dılar. Olayın tam olarak ne olduğunun farkında
değildiler. Ama bizim boş olduğumuzu görünce
bize ateş etmeye karar verdiler. Odalara kaçıştık.
Koridorlarda acımasızca bize ateş açıyorlardı.
Yalan olmasın ama birisiyle aramızda bir buçuk
iki metre mesafe kaldı. "Sen ne arıyon ulan bu-
rada?" dedi ve bana ateş etti. Vurulmuştum.

Vuruldu... Sonrasında neler yaşandı?

Önce adım atmaya çalıştım. Ama mümkün değil ayağımdaydı yaram. O esnada önümde kaçışmaya çalışanlardan birine tutundum. Onunla birlikte sürüklenerek toplu hâlde o pencere boşluğundan dışarıya çıktık. Onlar yürüyebiliyorlardı. Ben yürüyemiyordum. Onlar merdivenden indiler ben kendimi yuvarlayıp bir yere düşürdüm. Orada kaldım. Fakat beni buldular.

Zannediyorum benim dış görünümümden dolayı kendi ideolojilerine karşı benim görünümümü de ideolojik sembol kabul ettiler. Ve ideolojileri çatıştırmak istediler. Çok ağır ve galiz küfürlerle bana ve Cumhurbaşkanımıza sövmeye başladılar. Ben de onlara kelime-i şehadetle mukabele ettim. Atardamarım parçalanmış. Dolayısıyla neredeyse vücudumdaki kan boşalmış. Ben kendi kanımda, vıcık vıcık kaygan bir şekilde hareket etmeye çalışırken olduğum yerde kalmıştım. Ölmek üzere olduğumu düşündüm. Etrafta onlardan başka hiç kimse yoktu, çok kan kaybetmişim ve tüm gücümlle kelime-i şehadet sarf etmeye başladım.

Ben tabii kuvvetle şehadet getiriyorum. İradi, kasti olmayan bir güç geldi. Sesim o kadar güçlü çıkıyor ki rahatsızlık duyduklarını gördüm. Haşhaşiliğin anlaşılmaz bir şey olduğunu orada anladım. Biri diğerine benim için 'bu ajan' dedi. Öbürü de dedi ki: "Buna şehadet getirmek kolay. Ayete'l-kürsi'yi okusun o zaman." Sonra dedim ölmek üzere olan bir adama Ayete'l-kürsi çok güzel bir telkin. (gülüyor) Onu da yüksek sesle, bağıra bağıra Ayete'l-kürsi'yi okudum. Ben oku-

dukça onlar sövdü. Ben okudum onlar sövdü.

Daha sonra beni ilk vuran yüzbaşı olduğunu zannettiğim 35 yaşlarında bir şahıs koşarak geldi. Saçlarımdan tuttu. Kaldırdı. Salladı. "Bak! dedi. Bu yüze iyi bak!" O da benim ölmek üzere olduğumu fark etti. Perişan olmuşum. "Bak!" dedi. "Seni vuran adam benim!" "Bu yüze iyi bak. Seni öldüren bu" dedi. O da sövdü saydı. Fırlattı attı beni öbürlerine. Sonra üç dört tane ere atın bunu dışarıya diye emir verdiler. Bizim yıkmak istediğimiz demir kapıların üzerinden ve o araba kapını vardır bilirsiniz ters çalışır. Onun üzerinden de sürükleyerek, vücudumu yırttırarak dışarıya attılar ve çekildiler. Çekilmeleri gerekiyordu. Öldüremediler. Artık nasıl bir düşünce varsa öldüremediler. İki kez kafama sıkmaya hamlettiler göz göze geldim. Kesinlikle ciddiydiler tereddütleri yoktu. Tereddüt birisi şehadet getirsin dediğinde oluştu yani. Sonra insanlar geldi beni kurtardı. Buraya geldim elhamdülillâh.

Bizler Kurtuluş Savaşı'nda, Çanakkale Savaşı'nda ve tarih boyunca birçok savaşta vatanımızı savunan ecdadımızı rahmetle minnetle anarken sizler de gelecek neslin minnetle anacağı kahramanlar oldunuz. Allah razı olsun. Sizi yorduk. Hakkınızı helal ediniz.

Ben teşekkür ederim. Bu günümüze elhamdülillâh. Allah'ın nuru galip geldi. Kardeşim bizim elimizde bir şey yoktu. Ama bu adamlar bizden korktular. Hâlbuki bin tanemizi bir tanesi esir alabilirdi ama korktular. Çok güzel korktular ve çöktüler. Geri püskürtüldüler elhamdülillâh.

AİLE-CE

ÖZGÜL FOBİ

Taylan ÖZKUZUCU

Psikolog

Özgül Fobi ve Belirtileri
Özgül fobi kişinin belirli bir nesne ya da durumun varlığında belirgin korku yaşadığı bir rahatsızlıktır. Rahatsızlığı olan kişilerde fobi yaratan uyarıcıyla karşılaştıklarında genellikle panik atağa benzer bir korku tepkisi görülür, bazı kişiler panik atak da yaşayabilir. Özgül fobisi olanlar korktukları nesne veya durumlardan kaçınmak için büyük çaba harcarlar. Klostrofobisi (kapalı alan korkusu) olan birisi asansöre binmemek için çok yoğun çaba harcar ve katları merdivenle çıkabilir. Örümceklerden korkan birisi ise izlediği filmde örümcek gördüğünde gözünü kapatabilir ve hatta ortamı terk edebilir. Bu rahatsızlığı yaşayan kişilerde kaçınma davranışları bu rahatsızlığın en dikkat çekici özelliğidir. Fobik durumda korkunç bir şey olacağına dair mantık dışı beklenti, bu duruma

karşılaşıncı verilen tepkinin kişi için çok rahatsız edici olmasıyla birleşince kişiler bu tarz kaçınma davranışlarında bulunur ve bunu sürdürürler. Örneğin köpek bulunan eve gitmeme, hava yağmurlu mu diye sürekli olarak hava durumunu kontrol etme veya sinemaya gitmeme buna örnek verilebilir.

Özgül Fobinin Alt Tipleri

1) Hayvan Tipi

En çok gözlenen fobi tipidir. Böcek, köpek, örümcek, yılan vb. hayvanlar en sık korkulanlarıdır.

2) Doğal Çevre Tipi

Fırtına, su, yükseklik, rüzgâr gibi durumlara karşı aşırı bir korku ve bunun sonucunda uzak durma gözlenir. Örneğin rüzgâr korkusu olan birisi balkona çıkamayabilir veya yükseklik korkusu olan kişi yüksek bir kata çıkmak istemeyebilir.

3) Kan-Enjeksiyon-Yaralanma Tipi

İğne, tıbbi girişimler, kan veya yara görme gibi durumlarda yaşanan aşırı korkudur. Halk arasında 'kan tutması' diye tanımlanır. Hastaların %75'i bu

Aşırı çekingen, utangaç veya kolayca rahatsız olan emekleme çağındaki çocukların 7 ila 8 yaşlarına geldiklerinde bu yapıda olmayan çocuklara göre birden çok özgül fobi sergileme riskinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu da özgül fobide genetik yatkınlığın rolü olduğunu düşündürmektedir.

durumlarla karşılaşıncı bayılır. Birçok kişi hastaneye gitmekte zorlanır. Bazı kadınlar doğurmaktan korktukları için gebe kalmak istemeyebilir veya bazı hastalar gerekli bir ameliyatı olmak istemezler.

4) Durumsal Tip

Toplu taşıma, tüneller, köprü, asansör, uçak, araba kullanma, kapalı alanlar gibi ortamlarda yaşanan aşırı korkudur.

5) Diğer: Nefessiz kalma, kusma, yüksek ses, kostümlü karakterler, mekân fobisi...

Duvarlardan veya diğer destek unsurlarından uzak kalınca düşme korkusu gibi diğer fobilere nazaran daha az görülen ve diğer başlıkların dışında bulunan fobiler de vardır.

Yılanlardan, farelerden, böceklerden, yükseklikten, şimşekten veya kapalı alandan korkma sıklıkla gözlenirken elektrik gibi günümüz dünyasındaki tehlikeli bir uyarana karşı daha az korku gözlenir.

Yaygınlığı, Başlangıç Yaşı, Cinsiyet Farklılıkları

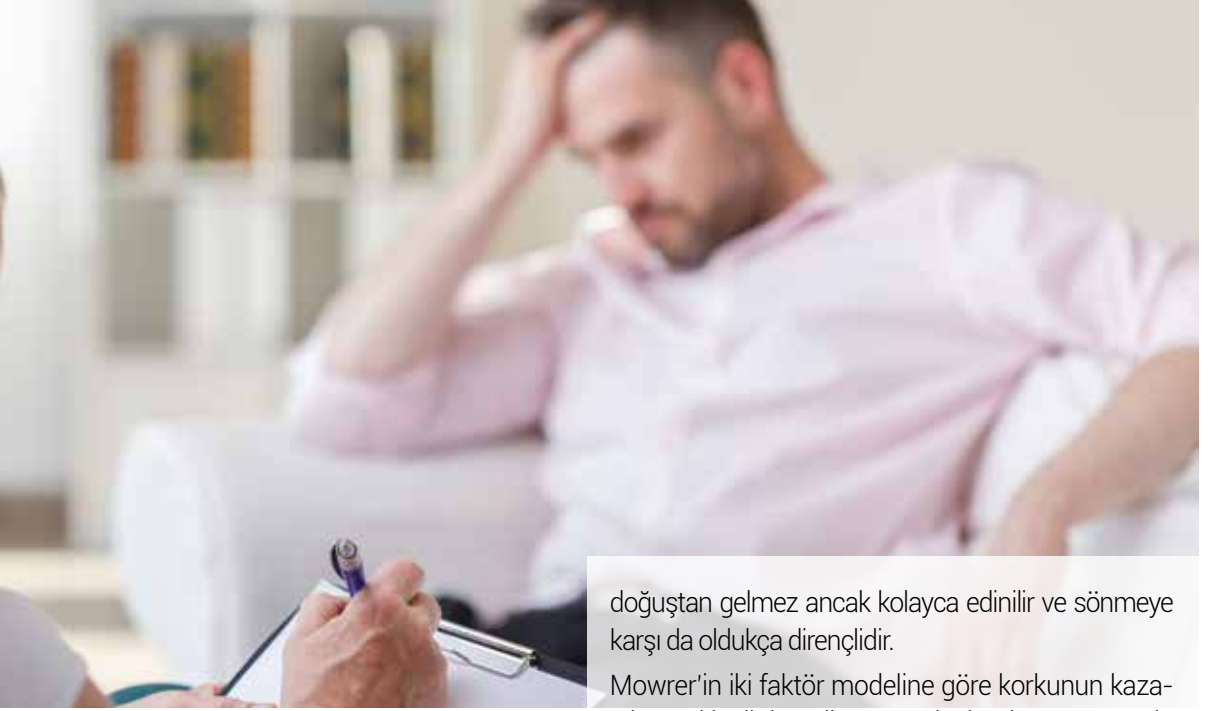
Özgül fobiler toplumda yaygın olarak görülür. Erişkinlerin %60'ı değişik fobiler bildirmektedir ve erişkinlerin %11,5'i yaşamları boyunca bir özgül fobi tanısı almaktadır. Türkiye'de bir yıllık görülme oranı %2,7'dir. Kadınlarda %3,8, erkeklerde ise %1,8. Tedaviye başvuru oranı ise genellikle düşüktür, başvuran erişkinlerde genellikle birden çok tip bir arada görülür. En sık görülen tip durumsal olmakla birlikte sırayla doğal çevre, kan- enjeksiyon- yaralanma, hayvan tipleri görülür. Özgül fobilerin başlangıç yaşlarında da farklılıklar gözlenmektedir. Hayvan fobileri, kan-enjeksiyon-yaralanma ve dişçi fobileri genellikle çocuklukta başlar. Bununla birlikte klostrofobi ve araba kullanamama gibi fobiler ergenlik veya erken erişkinlik döneminde başlama eğilimindedir.

Özgül Fobisi Olanlar ve Çevrelerindeki Ne Yapabilir?

Rahatsızlığı bulunanlar yaşadıkları yüksek korkunun mantıksız olduğunu bilirler, ancak rahatsızlıkları yüzünden kaçınma davranışlarını sürdürürler. Bu kişilere karşı empatik yaklaşımında, yoğun bir sıkıntı yaşadıklarının ve isteyerek kaçmadıklarının bilinmesinde fayda vardır.

Bazı durumlarda ise bu kişilerin korktukları durumlarda çevrelerinden gördükleri yoğun ilgi ve sempati fobiyi pekiştirebilir. Buna benzer durumlarda ise rahatsızlığın bu ilgiyle pekişebileceğini hatırlamak ve kalıcı çözüm için tedavi olunması konusunda cesaretlendirmek bu kişilerin gelecekte fobiyle tek başlarına başa çıkmalarını sağlar.

Özgül fobi seyahat edememe, asansöre binememe, denize girememe, kan verememe, köpekli eve girememe gibi değişik sebeplerle sağlıkta, meslekte ve/veya evlilikte sorunlara, sosyal ilişkilerde engellere sebep olabilen bir rahatsızlıktır. Rahatsızlığın tedavisi ise bilişsel davranışçı terapiyle kısa sürede olumlu şekilde sonuçlanmaktadır.

doğuştan gelmez ancak kolayca edinilir ve sönmeye karşı da oldukça dirençlidir.

Mowrer'in iki faktör modeline göre korkunun kazanılması klasik koşullanma yoluyla olur, sonrasında ise kaçma ve kaçınmanın olumsuz pekiştirmesiyle de sürer. Yani önceden nötr olan uyarıcılar travmatik veya acı veren olaylarla eşleştğinde koşullanabilir. Bununla beraber fobik korkular bir kez edindikten sonra diğer benzer nesne veya durumlara da genelleştirilebilir. Örneğin çocukluğunda kardeşi tarafından dolaba kapatılan bir çocukta dolaplardan korkarak uzak durma davranışı gelişebilir. Yetişkinlik yaşamında da kapalı alan korkusu kendini asansör veya mağaralardan korkma şeklinde de gösterebilir.

Özgül fobide bireylerin tedaviye başvuru oranı düşük olsa da rahatsızlığın tedavisi vardır. Maruz bırakma terapisi, özgül fobiler için bilinen en iyi tedavidir. Tedavide danışanlar aşamalı şekilde korktukları durumlarla yüzleştirilirler. İlaç tedavisi özgül fobide tek başına etkili değildir, hatta kaygı giderici ilaçlar maruz bırakma terapisinin yararlı etkilerini engelleyebilir.

Bilişsel davranışçı terapiyle özgül fobinin tipine bağlı olmakla birlikte hastaların %75-90'ında kısa süreli bir tedavinin ardından belirgin düzelmeler sağlanır.

Ortaya Çıkışı ve Tedavisi

Yapılan bir araştırma sonucunda aşırı çekingen, utangaç veya kolayca rahatsız olan emekleme çağındaki çocukların 7 ila 8 yaşlarına geldiklerinde bu yapıda olmayan çocuklara göre birden çok özgül fobi sergileme riskinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir (%32'ye karşılık %5). Bu da özgül fobide genetik yatkınlığın rolü olduğunu düşündürmektedir.

Birçok fobinin nesiller arası aktarılması da genetik faktörlerin doğrudan yaşantıdan daha önemli olabileceğini düşündürülebilir. Yılanlardan, farelerden, böceklerden, yükseklikten, şimşekten veya kapalı alandan korkma sıklıkla gözlenirken elektrik gibi günümüz dünyasındaki tehlikeli bir uyarana karşı daha az korku gözlenir. Atalarımız açısından hayatı tehlike oluşturan bu gibi nesne ya da durumlara karşı daha hızlı şekilde korku edinmek hayatta kalmak ve doğal seçim açısından avantaj sağlamış olabilir. Yılan, yükseklik gibi 'hazırlıklı' korkular

KAHVE TADINDA

Hülya AKBUL ÇAKIR

Sosyolog-Sistemik Aile Terapisti

İnsanoğlu daha çocukluk yıllarında ileride yaşayacağı aile hayatı ile ilgili hayaller kurmaya başlar. Evcilik oyunlarında üstlendiği roller genellikle anne babasından içselleştirdiği ve kendi dünyasında olmasını istediği şeklin bir araya gelişidir. Büyüklüklerde görülen olumsuz davranış kalıpları, küçük bedenlerin ortaya koyuş şekli ise 'ben eşime böyle davranmayacağım' cümleleriyle belirtilir çevreye. Aslında bu yetişkin fertlere doğrudan yanlış yapıldığının bir mesajdır dikkate alınmasa da...

Biraz daha büyüyüp karşı cinse ilgi başladığında ve hatta evlilik öncesi aşamalarda, kişi kendini gösterme, beğendirme ve hatta kabul görme noktasında her hâliyle bakımlı ve özenlidir. En çok kabul gördüğü nokta ise duyarlılıdır. Karşı tarafın gözüyle olayları değerlendirme, duygularına tercüman olma onu vaz-

geçilmez bir eş adayı hâline getirir. Evlilik kervanına katıldığında eşler birbirleri için beğenilme ve kabul edilme vazifelerini yerine getirmiş oldukları düşüncesi ile artık -farkında bile olmadan- özenmeye ve zahmete girmeye gerek kalmadığı duygusunu geliştirirler. Hayalini kurdukları evlilik onların ellerinin altındadır, gerçektir artık. Ancak bu gerçek, evcilik oyunundaki gibi bu güzel olmadı ve yarın tekrar oynarız şeklinde olamayacağı için, gerçekte yaşanan olumsuzluklar yarına kaldığı yerden devam etmektedir. Olumsuzlukların sebebini görmek, benim payım burada nedir düşüncesi olmadığından ve herşey olacağına varır mantığı ile yaklaşım daha ilk sorunlarda onarıma dair bir özen ve gayret geliştirilmemektedir. Bir ömür beraber olmak adına söz veren çiftlerin, birlikte mutlu bir şekilde yaşlanmak ve birbirine güven

İşlerimizden ne kadar yorgun gelirsek gelelim, muhabbeti rahatsız edecek tüm faktörlerden uzak, mutlaka eşimizle bir kahve içimlik vaktimiz olmalıdır. Buradaki rahatsız edici faktörler arasında televizyondaki haber veya diziler, cep telefonu, sosyal medya paylaşımları vs. dâhildir.

içinde yaşlanmak için öncelikle birbirlerinin maddi ve manevi, bedensel ve duygusal ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak davranmaları gerekir. Ben merkezli bir evlilik yerine biz merkezli bir evlilik hedeflendiğinde bana bunu almadı, şunu yapmadı veya onu unuttu düşünceleri ön plana çıkmaz. Onun yerini beraber nasıl alabiliriz, yapabiliriz veya unutmuyabiliriz çalışmalarını almalıdır. Bunun için de eşlerin birbirleriyle duygu ve düşüncelerini sorgulayıcı ve yıkıcı değil, yapıcı ve onarımcı şekilde paylaşımları gerekmektedir.

Günlük hayatımızda çoğunlukla

gereksinim iletişimi gerçekleştirmekteyiz. Yani 'ne eksik, yemekte ne var, çocuğun notu' vs. Sadece gerekeni konuşmak da diyebiliriz buna. İşte sorunun merkezi burasıdır. Gereksinim iletişimi bir duygu paylaşımı değildir, bir durum bildirisi. Durum bildirisi insanları, eşleri birbirine yakınlaştıracak bir özelliğe sahip değildir. Birarada yaşamak için yeterlidir, ancak evlilik bir arada yaşamaktan çok daha hassas bir durumdur. Ayrıca mütemadiyen emek verilmesi gereken bir kurum ve hayatın gerçeğidir. Çevremizde evlilikleri süresince gereksinim iletişimi ile yaşanan

insanlar vardır. Bu insanların en geç çocukları evlenip evden çıkınca ilk tökezlemeyi yaşadıklarına şahit olabiliyoruz. Zira gereksinim iletişimi azalmakta ve konuşulacak maalesef ki paylaşılacak konu bulunamamaktadır. Bu aşamada birbirini adeta yeni tanıma, keşfetme sürecine girmiş iki insandan söz edebiliriz. Bu dönem genellikle birçok riski beraberinde getirmektedir. Bu bireyler yıllarca aynı yastığa baş koydukları ve yıllarca aynı evde iyi kötü yaşadıkları insanın olumlu yönlerini keşfetme ve bunun için emek harcamak yerine bugüne kadar yaşananlarının faturasının

hesabı ile meşgul olmaktadır. Yaş ilerlemiş ve beklentiler çoktan bizden ben merkezine geçmiştir. Onun için evlilik süresinin hangi kesitinde olursak olalım, mutlaka eşlerimizin güçlü ve zayıf yönlerini onlara karşı kullanmamak şartıyla tespit edelim. Zira bu tespit onları duygusal konularda anlamamızı kolaylaştıracak, ilgi alanlarını ve duygu dillerini biliyor olmak sohbet konularımızı da çeşnilendirecektir. Hayal dünyamızı geliştirecek ve evlilikteki duygu yatırımımızı doğru kılacaktır. İşlerimizden ne kadar yorgun gelirsek gelelim, muhabbeti rahatsız edecek tüm faktörlerden uzak, mutlaka eşimizle bir kahve içimlik vaktimiz olmalıdır. Buradaki rahatsız edici faktörler arasına televizyondaki haber veya diziler, cep telefonu, sosyal medya paylaşımları vs. dâhildir. Sadece 'bizi' konu alan ama nitelikli vakitten bahsetmemiz gerek. Burada eşlerin kendi duygu dünyalarına inme ve onu aktarabilme imkânı oluşmalıdır. Bedenleriyle dikkatini karşındakine vermiş, gözleri sadece ona odaklanmış ve anlayabilmek için onu aktif şekilde dinleyebileceği ortamın hazır bulunduğu nitelikli vakit dilimi. Hülâsa nitelikli iletişimde paylaşım dikkate alınan, sürenin kendisi değil. Atalarımız ne güzel demişler: "Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül muhabbet ister kahve bahane." Temeli sevgi ile kurulmuş, direkleri saygı ile dikilmiş, taşları sabır ile örülmüş, harcı iman ve güven ile karılmış, çatısı muhabbetle bütünleştirilmiş bir ev, bir yuva, bir ailedir ancak tüm sarsıntıları atlatabilen ve dimdik ayakta duran...

DİZ AĞRILARI

Prof. Dr. Alper GÖKÇE

Odyoloji ve Travmatoloji Uzmanı

Dizlerimiz, başta yürüme, oturma, kalkma ve ibadet gibi önemli ihtiyaçların karşılanmasında birincil olarak görev yapar. İskelet sistemi hastalıkları arasında diz ağrısı sık karşılaşılan bir yakınmadır. Yalnızca ağrının değerlendirilmesi değil, ağrıyı oluşturan diğer etmenlerin de araştırılması gerekmektedir. Ağrı, eklem içindeki, eklem çevresindeki ve eklem uzak olan kalça veya ayak bileğini etkileyen tendon, bağ ve kesecik ya da sinir gibi yapıların hastalıklarından da kaynaklanabilmektedir. Ağrıyı ortaya çıkaran sebebin yeri, şiddet ve şeklinin tanımlanması özellikle gerçek eklem hastalığı ile yansıyan ağrıları ayırmak için kritik öneme sahiptir.

Sorgulama:

Ağrılı hasta değerlendirmeye sorularla başlanır. Ağrının şiddeti belirlenir, zamanlaması, soğuk sıcakla ve hareketlerle olan ilişkisi sorgulanır. Hastalığın başlangıcında çarpma, burkulma gibi fiziki etmenlerin sonucunda gelişen kaza ve yaralanmaların varlığı not edilmelidir. Isı artışı, kızarıklık, şişlik gibi bulguların eşlik ettiği iltihabi veya romatizmal belirtilerin varlığı atlanmamalıdır.

Klinik değerlendirme:

Şikâyet ve belirtilerin baştan derecelendirilmesi ile tedavi sürecinin iyileşmeye olan katkısı ölçülmelidir. Yakınmaların işaret ettiği yönde yapılacak testlerle hastalık hakkında detaylı bilgi sahibi olunur. Yaşlılarda aşınmaya bağlı yakınmalar ön planda yer alırken, gençlerde kaza ve yaralanmaların neticesinde görülen hasarlar karşımıza çıkmaktadır. Çocukluk çağında doğumsal ve gelişimsel faktörlerin önemli bir yeri vardır.

Diz Eklemi:

Konuyu anlaşılır kılmak için diz eklemi yapısını yakından tanıyalım: Diz eklemi menteşe tipi bir eklemdir. Gövdenin alt yarısında, yani gövdeyi hareket ettirme, yürüme, oturup kalkma gibi eylemleri görev olarak üstlenmiştir. Bedenin üst kısmı başta olmak üzere taşınacak ilave cisimlerin de yükünün yansıması olan kuvvetler önemli mekânik stresler hâlinde eklem yüzeylerinde basınç bağlarında gerilme olarak ortaya çıkar. Eklemi oluşturan kemiklerin uzunluğu kaldıraç kolu etkisi ile eklemi etkileyen yükleri mislisiyle artırır. Eklem yansıyan yüklenmeler zamanla eklem yüzeyindeki kırık yapıyı aşındırarak incelmeye ve yer yer kaybolmasına yol açar. Aktif hareket açıklığının devamında germe ile ayak topuğu kalçaya erişecek kadar diz ekleminde bükülme mümkündür. Namaz esnasındaki son oturuş sırasında ayak dönme zorlanmasıyla yatay hâle getirilerek diz ekleminde ilave katlanma derecelerine ulaşılır. Eklem içinde besleyici ve kayganlığı artırıcı olarak renksiz sıvı dolaşmaktadır.

Menüsküs yırtıkları:

Kemiklerin birbirine olan temasında basınç yüzeyini arttırarak aşınmayı azaltmak ve eklem ek stabilite sağlamak üzere menüsküs yapıları bulunmaktadır. Eklem yüzeyinde iki adet olarak yer alan bu oluşumların kırık yapılarında olması esneklik sağlamaktadır. Kırık yapılarının korunmasında şok emici olarak işlev görmektedirler.

Kireçlenme:

Aslında tüm eklemler kemik yüzeyindeki kaygan kırık ile kaplıdır. Bu kaplamanın şekil ve kalitesinde bozulmalar gözlemlendiği takdirde eklem mekanizmasını etkileyecek şekilde takılma, ağrı ve zaman zaman şişliklerin eşlik ettiği iltihabi durumlarla karşılaşmaktadır. Hastalığın başlangıç evrelerinde özellikle iç menüsküs arka boynuzunda hasar ve hatta yırtıklar görülmektedir. Hastalığın iltihabi bileşeninde artışlar görüldüğünde dizdeki sıvı artış olmuş gibi (aslında yanlış) ifade edilmektedir. Kırıkların büyük ölçüde yok olduğu hastalarda sürtünmeden doğan kemik sesleri duyulduğunda ise yine yanlış bir tanımlamayla diz eklemi sıvısı bitti hükmü ortaya çıkmaktadır.

Eklem yapısının kalıcı olarak hasar gördüğü kemiklerin birbiriyle olan ilişkisi diz kapağının konumunun kaybolduğu olgularda eklem yüzeylerini tekrar oluşturabilmek için protezler yapılmaktadır. Hasarın yeri gözetilerek kısmî veya tamamı protez ile örtülerek ağrı giderilirken eklemdeki asimetrik aşınmaların da önüne geçilmiş olmaktadır. Son zamanlarda eklem mimarisinin tam olarak korunması için ROBOT destekli cerrahi uygulamalarında artış gözlenmektedir. Her türlü uğraşa rağmen protez ameliyatı olan eklemlerde tam katlama hâli yani sık kullanılan tabiri ile namaz oturuşu çoğunlukla mümkün olmamaktadır.

En sık kullanılan tedavi yöntemleri

Son yıllarda hücresel tedaviler kullanılarak eklem kırıktağında yenilenme amaçlayan piroloterapi yöntemleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu yöntemlerde hastaların kendi vücudundan alınan hücreler işlemde geçirilerek eklem içine zerk edilmektedir. Biyolojik olarak hücrelerin kırık yapıya dâhil olmaları veya diz içinde iyileşme mekanizmalarını tetikleme yoluyla iyileşme sağlanmaktadır.

■ PRP olarak kısaltılan ve kandan elde edilen trombosit hücrelerin (kan pıhtılarının oluşumunda görev alan hücre parçaları) diz içine verilmesi yöntemidir. Bu yöntemde hastanın kanı işlemde geçirilerek trombositleri ayrıştırılmaktadır. Eklem içindeki trombositler içeriğindeki bölgesel etkili büyüme faktörleri ile iyileşme ve yeni doku oluşumunu sağlamaktadırlar.

■ Mezenkimal kök hücre tedavisi: Kemik iliği veya yağ dokusu gibi hücreden zengin dokulardan alınan materyal PRP tedavisine göre daha karmaşık bir işlemde geçirilerek mezenkimal kök hücreleri ayrıştırılmaktadır. Bu hücreler eklem içine yoğun şekilde verilerek kırık ve kemik dokularında canlanma ve onarım hedeflenmektedir.

■ Diz ağrıları geleneksel olarak kaplıca tedavisi ve çeşitli şifalı otlarla başlayan tedavi çabası ile aynı zamanda cerrahi ve biyolojik yöntemlerle sürmektedir.

Unutulmamalıdır ki en iyi yaklaşım, sağlığın kıymetini bilerek bize emanet olan bedenimizi korumaktır.

HER GÜN BİZİMLEDİR ANAHTARLIK

İbrahim Ethem ÖZER

Yine acele işe şeytan karışmıştı... Evinden bir hişimla çıkmış, her şeyden habersiz bir şekilde otobüs durağına doğru yürüyordu. Çalıştığı mağaza sabahın erken saatlerinde açılıyordu...

Her zamanki gibi işine gitmiş ve akşam olmuştu. Asansörden indi cebini yokladı. Anahtarlık... Anahtarlığı yoktu. Kapının arkasında unuttuğu anahtarı aklına gelmişti. Biraz sakin olmaya karar verdi. Düşündü, düşündü ve bir an komşularının kapısını fark etti. Olur mu acaba diye düşünürken kapı açıldı ve şimdiye kadar sadece merhabalaştıkları komşularıyla kadim dost olmanın ilk adımını atmışlardı...

Anahtar açar kapıları, bizim için önemli olan yerlere adımlarımızı atmamız için. Her bir anahtar farklıdır, aynı insan gibi ve çeşitlidir... Biraz da havalıdır, sadece o izin verirse girilebilir mekânlara veya yine o izin verirse açılır gizli saklı şeyler... Koleksiyonlar, tozlu dolaplar... Girintileri, çıkıntıları da bir yol gibi ona has olma özelliği katar. Çoğaltılsalar bile sadece bir kapıyı açabilirler, sadece bir kapı hoş geldin der, bazı gönülle-

re sadece bir insanın girebilmesi gibi...

Tek ve sadece bir yere ait olması zorlukları da beraberinde getirir. Mesela kapının arkasında unutulması saat kaç olursa olsun bir çilingir bulmanıza zorlar sizi. Ardından kapı kilidini de değiştirmeniz gerekecektir. Kapı kilidiyle bir takım gibidirler.

Anahtarlığın halkasında birleşir anahtarlar... Anahtarlık onlardan da fazla sevinçlidir bütün anahtarları birleştirme hazzıyla...

Anahtarlık, kısaca anahtar topluluğunu bir arada tutabilen, deri vb. malzemelerden yapılan halka veya kılıf... Anahtarların, belki de sevilmeyen görüntüsünü daha sempatik hâle getiren ve bir arada tutan aparat da olabilir ikinci bir tarifi.

İyi bir anahtarlık mutlaka kaliteli malzemeden üretilmiş olmalıdır. Üzerinde bir tane olacağı gibi birden fazla anahtar taşınmalıdır da. Özellikle taşıyıcı kısmı tercihen tamamı metalden üretilmiş olmalı, dayanıksızlardan kesinlikle kaçınılmalıdır. Sizin için en değerli mekânlarınıza giremeye-

Anahtar açar kapıları, bizim için önemli olan yerlere adımlarımızı atmamız için. Her bir anahtar farklıdır, aynı insan gibi ve çeşitlidir...

bilirsiniz kaybolduğunda anahtarlarınız çünkü.

Sadece bu kadar sınırlı değil tabii ki mesela anahtarlık yüzünden bütün anahtarlarınızı bir kerede kaybedebilirsiniz. Onu unuttuğunuzda yüzlerce metre veya kilometrelerce yürümek zorunda kalabilirsiniz.

Geçmişi çok eski değil 1960'lı yıllardan sonra plastik üretiminin gelişmesi, anahtarlıkların yapımını kolaylaştırmış ve daha ucuz maliyetlerle yüksek adette basılabilmelerini sağlamış. Plastiğin kolay işlenebilir olması da anahtarlık yapımının hızla artmasındaki en büyük etken olmuş. 1980'li yıllardan sonra anahtarlıklar farklı amaçlarla kullanılmış. Öyle ki ordu bıçağı, açacak, makas, elektronik ajanda, fotoğraf albümü gibi şekillerde üretilmeye başlanmışlar.

Erkeklerin cebinde veya montunda, bayanların çantalarında kendisine eşlik eden, sesini duyduklarında varlığını hissettikleri bu küçük aparat, sahibiyile beraber olduğunda çok şeye de şahit oluyor. Onunla her yere gidip, onun hayatındaki karelerin fotoğraflarını çekiyor aslında. Anahtarlıklar bazen sahibinin karakterini, ilgi alanını hatta öğrenim durumunu bile yansıtabiliyor. Sahibinin bir nevi sözcüsü... Koleksiyonculuğun gelişmesiyle

beraber, anahtarlık koleksiyoncularının da sayısı her geçen gün artmakta... Anahtarlık koleksiyonundaki kategoriler de bir hayli fazla. Mesela spor, çizgi karakterler, şirketler, teknoloji, oyuncaklar, mutfak eşyaları, tamirat eşyaları, müzeler, turistik anahtarlıklar, anıtlar, özel günler, özel markalı anahtarlıklarla karşılaşabiliyoruz artık.

Hediyelik eşyalar arasında da en çok satın alınanlardan bir tanesi turistik anahtarlıklar. Başka bir şehir veya yurt dışından getirilir anahtarlıklar o yeri tanıtan bir objeyle. Hediyeye edilen kişinin kendisi için ne kadar önemli olduğunu gösterir... Dostluklar pekişir, yüzler güler...

Her gün onunla buluşmamız ve bize yoldaşlık etmesi onu daha değerli kılar bizim için. Sabah, akşam, bazen günün her saatinde ihtiyacını hissederiz. Sadece ihtiyaçlarında değil, stresli anlarda da elimizdedir. Dakikalarca çevirebilir insan onu. Şıkırtısı ise bir melodi gibi dinlendirir sahibini. Terapi özelliğiyle rahatlatmıştır bizi...

Dostluklara da şahittir anahtarlıklar...

Belki anahtar açıyor olabilir kapıyı ama anahtar hep anahtarlık varken bir bütündür. Arkadaşlık gibi... Tek başına yapabilmesine rağmen dostlar hep yan yanayken tamlardır, varlardır...

Ferit Yıldız

Abim ve ben sofraya hep geç geldiğimiz ve sonradan da kalanları atıştırdığımız, düzensiz beslendiğimiz için ailemiz bunun yanlış olduğu konusunda bizi sürekli uyarıyor.

15

Sadi Erenler

Her besinden faydalanmaya ve dengeli beslenmeye çalışıyorum. Ailemin bir uyarısı olmuyor.

19

GENÇLERE SORDUK...

Aileniz beslenme alışkanlıklarınıza karışır mı?

21

Hilal Koçak

Ailem eskiden beslenme alışkanlıklarına karışıyordu ancak şimdi karışmıyor. Ben de elimden geldiği kadar dikkat ediyorum.

Meliha Köse

Ailem abur cubur yeyip kilo aldığım için beslenme alışkanlıklarına karışıyor. Onları haklı buluyorum.

16

UZMANINA SORDUK

Nazlı ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Dengeli beslenme gençler için fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel gelişme ve olgunlaşma açısından büyük önem taşımaktadır. Diğer gelişim dönemlerinde olduğu gibi gençlik döneminde de yeterli, düzenli, ekonomik ve sağlıklı beslenme esastır. Ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi ve ne yapabileceklerini öğrenmeleri durumu kontrol etmeleri açısından oldukça önemlidir. Gençlerin beslenme alışkanlıklarının oluşmasında etkili olan faktörler; kişisel yeme tercihleri, ailenin yeme biçimi, anne ve babanın model olması, medya ve top-

lum normlarıdır. Bu noktada ailenin bilinçli olması ve evdeki yemek yeme biçimlerini düzenlemesi oldukça önemlidir.

Bununla beraber günümüzde gençlerin beslenme alışkanlıkları önemli ölçüde değişmiştir. Çocuklarda ve gençlerde yaygın olarak görülen yeni beslenme alışkanlığı "fastfood" beraberinde dengesiz ve yetersiz beslenmeyi getirirken gençlerin sağlığını ve yaşam biçimini doğrudan etkilemektedir.

Fatih Yıldız

Çocuklarımız beslenme konusunda bilinçli olmadığı için onlara müdahale etmek durumunda kalıyoruz.

49

Ayla Erenler

Çocuklar yerinde ve zamanında gerekeni tükettikleri için onları takdir ediyoruz. Onları şimdiye kadar doğru yönlendirdiğimiz için de eşimle mutlu oluyoruz.

ANNE BABALARINA SORDUK...

Çocuğunuzun beslenme alışkanlıklarına müdahale eder misiniz?

51

45

Nebahat Koçak

Kimi zaman çocukları uyarıyoruz ama genelde düzenli besleniyorlar.

Gani Köse

Çocuklarımız beslenme mevzusunda özensiz oldukları için müdahil oluyoruz. Bu sıkıntının zamanla düzeleceğini düşünüyoruz.

44

Ayaküstü beslenme alışkanlığı sağlıklı beslenmenin yerini almıştır. Gençler yağ ve karbonhidrat içeriği zengin yiyecekleri tüketerek kilo almakta, bu da ergenlik döneminde bazı bedensel ve ruhsal sağlık sorunlarını beraberinde getirmektedir. Fazla kilo aldığı için fiziksel görünümünden rahatsız gençler sağlıksız diyetler yaparak hayati risklerle karşı karşıya kalabilirken bazen de artan kilosundan ötürü psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar.

Mutfağında yemek pişmeyen evlerdeki gençler dışardan beslenmek zorunda bırakılmış olacaktır. Bu durumda gençler simit, tost, döner, lahmacun, pide,

hamburger çeşitleri, soğuk sandviçler, pizza, kızarmış patates ve parça tavuk, balık ekmek gibi fastfood ürünlerine teslim edilecektir.

Aile gençle arasında iyi bir iletişim geliştirebilmişse bunu beslenme konusunda genci doğru yönlendirmekte kullanabilecektir. Gençlere yemek konusunda sürekli müdahale etmek veya bu konuda onlarla iğneliyici konuşmak sonuç vermeyecektir. Bunun yerine; iyi bir ilişki kurmak, açık iletişim hâlinde olmak ve ailece beslenme alışkanlığına sahip olmak gencin kendi beslenme sistemini oluşturmasında ve kontrol etmesinde oldukça etkilidir.

KÜRESEL ISINMA

Hasan KARACA

Nihayet havalar soğumaya başladı. En azından ben şu yazıyı kaleme aldığım günün sabahı görüntü öyle. Evet evet, saatlerden sabah. Dışarı yeterince aydınlık tabii, yani güneş doğdu. Fakat güneş de son zamanlarda alıştığı manzarayla karşılaşmadı. Dünyamıza gönderdiği ışınlar yine sekiz saniye gibi kısa bir sürede bize ulaştı fakat bu kez bulutlarla perdelendi. Bu da fotoğraf çekmek için güzel bir fırsat doğurdu tabii. Fakat ben doğa fotoğrafları çekmeyi beceremem pek. Bu yüzden hiç girişmedim zaten.

İşin beni ilgilendiren tarafı sıcakların bittiğine dair umudumdu. Prensipte sığağa karşı değilim. Yani hepsi lazım. Dünyadaki tek canlı biz değiliz. Sığağı seven canlılar var. Fakat ben soğuk severim. Hem de en sertinden. Bu yüzden de bu küresel ısınma söylentileri hiç bana göre değil. Yani içimi ısıtmıyor. Zaten bahsedener de içimizi ısıtsın diye anlatmıyorlar. Fakat şimdiye kadar bu doğrultuda anlatılanlar da korktuğumuz etkiyi göstermedi. Söz gelimi bir ara buzdolaplarımızı değiştirmiştik. Meğer o evimize aldığımız, mutfağımızın başköşesine yerleştirdiğimiz, yemeğimizi emanet ettiğimiz masum beyaz yüzlü cihaz inceden inceye ozon tabakamızı deliyormuş. Tabii affetmedik hızlı bir kararla görevden alıp yerine başka bir buzdolabı aldık. Fakat ozon tabakası delinmedi. Yani delindi delinmesine de, bu bizi korkuttukları orana ulaşmadı. Sokağa yaz günü şemsiyeyle çıkmak zorunda kalmadık. Ozon tabakasına gelince yalnızca kutuplarda delindi. Meğer ozon tabakası bu tarz buzdolabı saldırılarının tedbirini almış. Bir an delinir gibi olsa da akıllı oksijen

atomları hemen birleşiyorlar. Bunu yapamadıkları tek yer kutuplar. Çünkü orası aşırı soğuk ve oksijen atomları belli bir soğuktan sonra bir araya gelme arzularını kaybediyorlar. Nitekim ben de soğukları severim ama belli bir derecenin altında birleriyle görüşme arzumu düşer. Onun yerine kardan adam yaparım mesela.

Gerçi küresel ısınma yüzünden kardan adam yapamıyor, kartopu oynayamıyoruz. Fakat şimdiye kadar küresel ısınma da korktuğumuz oranda başımıza bela olmadı. Tıpkı hepimizin deli danadan ölmediği gibi.

Öte yandan bir daha kartopu oynayamayacak olmak karamsar olmam için yeterli bir sebep sayılabilir. Her yıl Afrika sıcaklarına maruz kalmak da istemem. Bu yüzden küresel ısınmamak için ne yapabileceğimi araştırdım. Evet, bunun için araştırma yapmam gerekti. Çünkü ben hangi eylemle atmosferi ısıttığımı bilmiyorum. Araştırmam sonucunda mesela arabamı daha düzgün kullanmanın bile işe yarayacağı yazıyordu veya suyu daha tutumlu kullanmamın veya geri dönüşüme katkı sağlamamın... Yani özetle mümkün olduğunca az enerji harcayacaktım. Prensip buydu. Gel gelelim vejetaryen olmanın da küresel ısınmaya katkı sağladığı bilgisine ulaştım. İlgisini ben de kuramadım. Bitkisel proteini değerlendirmek daha az enerji gerektiriyormuş gibi bir açıklama vardı. Anladığım kadarıyla her türlü enerji tasarrufu faydalı. Özetle, şu tatil günlerinde dünya için bir şeyler yapma kararı aldım: Sabahtan akşama kadar yan gelip yatacağım.

Hindistan'da
yaşayan
Müslümanların
bağımsızlık
hareketleri üzerine
1947'de kurulan
kadim dostumuz
Pakistan'dan bu
ayki misafirimiz:
Tayyab Waqar.

VEFAKÂR ÜLKE PAKİSTAN

Deniz GÜNER

"2012'de Karachi'de Elektronik Mühendisliği üzerinde lisans bitirip yurt dışında yüksek lisansı yapmaya karar vermiştim. Almanya ve Türkiye'ye başvurmuşum ve iki ülkeden de Mekatronik Mühendisliğinde yüksek lisans yapmak için kabul aldım. Türkiye'ye ve Türklere, bir Müslüman ve Pakistanlı olarak kendimi daha yakın hissettiğim burayı seçtim. 2015 yılında Türkiye'nin en iyi öğrencisi seçilip Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'dan ödül olarak yüksek lisansımı tamamladım. Yüksek lisans yaparken Mekatronik mühendisliği ile ilgili 5 tane uluslararası makale yayınladım ve yenilenebilir enerji konusunda 1 patent üzerine de çalıştım. Sonrasında bir Türk firmasında Otomasyon ve ArGe mühendisi olarak çalışmaktayım. Ayrıca IEEE'de (Institute of Electrical & Electronics Engineers) editörlük yapmaktayım."

Pakistan ilginç bir ülke... Önce Hindistan'dan ayrılmış ve daha sonra Pakistan'dan ayrılan bir grup

Bangladeş'i kurmuş. Bu bölünmenin nedeni nedir? Güney Asya'nın tarihi büyük ölçüde Hindular ve Müslümanlar arasındaki rekabet ve çatışmalarla doludur. Her iki toplum Hindistan'da 8. yüzyıldan beri, aynı bölgede yaşıyor. Oysaki bu iki ülke uyumlu bir ilişki geliştirmekte başarısız oldu. Başlangıçta, Müslüman ve Hindular birbirleri üzerinde üstünlük kazanmak için mücadele ettiler. 712 yılında Muhammed bin Kasım ve Raja Dahir arasında savaş başlamış ve Hindular ile Müslümanların arasında binlerce kez silahlı çatışma yaşanmıştır.

İslam ve Hinduizm'i birleştirmek arzusu ile Bhakti Hareketi bölgede Müslümanlara yönelik en büyük saldırılardan biri oldu. Akbar'ın İslam'ı temel ilkelere saptırması Hinduların en büyük başarılarından idi. Ancak, müceddit Alf Sani ve öğrencileri tarafından duruma müdahale edilince bu dönem kısa sürdü. Cihangir, Şah Cihan ve özellikle Aurangzeb rejimleri sırasında Müslümanlar bir kez daha

2015 yılında
Türkiye'nin en
iyi öğrencisi
seçilip Türkiye'nin
Cumhurbaşkanı
Sayın Recep Tayyip
Erdoğan'dan
ödül alarak
yüksek lisansımı
tamamladım.

Hindulardan ayrı kimlikleri olduğunu kanıtladı. İki toplumu bir araya getirme çabaları başarılı olmadı, çünkü iki din birbirinden bütünüyle farklıydı. İki kişi kendi inançlarına göre hayatlarını yaşamak istediği sürece, aynılık olamazdı.

1858 yılında Hindistan'da İngiliz yönetiminin gelişiyi Hindu-Müslüman ilişkileri yeni bir döneme girdi. İngilizler, genellikle 'bölgesel milliyetçilik' olarak bilinen yeni bir siyaset felsefesi getirdi. Oysa İngiliz siyasi sistemi Güney Asya'nın siyasi kültürüne uygun değildi. Ve İngiliz siyasi modelinin zorla uygulanması durumu daha karmaşık hâle getirdi. Müslümanlar bu sisteme karşı iken Hindular bu fikri destekledi. Çünkü Müslümanlar biliyorlardı ki bu sistemin uygulanması Müslüman kimliğinin yok olması demektir. Ve bu Milliyetçilik ve demokrasi adına Hindu çoğunluğun sonsuz üstünlüğü anlamına gelecekti. Müslümanlar ayrı bir millet olduklarını ve milletin temeli, ortak dini İslam'dır diyerek İngilizlerin yolunu reddetti. Önce ayrı seçim bölgesi ve daha sonra ayrı bir devlet talep etti.

Nihayetinde 24 Mart 1940 tarihinde Müslümanlar federalizm fikrini terk ettiler ve hedef olarak ayrı bir vatan tanımladılar. Büyük sıkıntılar ve mücadeleler sonunda Quaid-i Azam Muhammad Ali Cinnah önderliğinde Pakistan kuruldu. Jinnah, Pakistan'ın bir İslam ve demokratik devlet olmasını istedi. Bunu üzerine Pakistan Kurucu Meclis kabul edildi. Pakistan Hareketi, Güney Asya'da Müslümanların dini kimlik ve siyasi çıkarlarını korumak için büyük ve çeşitlendirilmiş bir grup tarafından yürütüldü. Binlerce Müslümanın canlarını feda ettiği bu büyük mücadelenin sonunda 14 Ağustos 1947'de yeni bir

İslam devleti Pakistan'ı kurdular.

Pakistan'ın oluşumunun temelinde din vardı. Bu doğrultuda Müslümanların çoğunluk olduğu bölgeler Pakistan'a verildi. Bengal yani şimdiki Bangladeş de o bölgelerinden biriydi. Böylece Pakistan, Batı Pakistan (Pakistan) ve Doğu Pakistan (Bangladeş) olarak aralarında Hindistan'ın olduğu iki büyük bölgeye ayrılmıştı. Bu yüzden iki bölge arasında binlerce mil mesafe oluşmuştu. Hindistan bu mesafeyi kullanarak Pakistan'ı zayıflatmaya çalıştı. Her ne kadar 1971 yılında Pakistan askerlerini Doğu Pakistan'a gönderip oradaki Hindistan müdahalesini bitirmeye çalışsa da Hindistan'ın askerlerini Doğu Pakistan'a göndermesine sebep olan bazı olaylardan ötürü 16 Aralık 1971'de Doğu Pakistan, Pakistan'dan ayrılıp Bangladeş olmuştur."

Sadece dinlerini yaşamak için yeni bir devlet kuran Pakistan'daki insanlara Hint Müslümanları deniyor. Müslümanlık ve Hint gelenekleri bir yaşam tarzı olarak örtüşüyor muydu? Tayyab, iki din arasındaki ilişkiyi bahsediyor.

Hint geleneklerinin çoğu Hinduizm'e aittir. Hindistan'daki Müslümanları, yani Hint Müslümanları, İslam'ı kabul ettikten sonra Hindu dini ile ilgili gelenekleri tamamen olmasa da, hayatlarından çıkarttılar. Hint Müslümanlarının liderleri, Quaid-e-Azam Muhammed Ali Cinnah ve Allame Muhammed İkbâl, Hindistan'daki Hinduların ve Müslümanların birbirinden tamamen farklı olduğunu belirtmişti. 1940 yılında Lahor'da yaptığı başkanlık konuşmasında, Jinnah: İslam ve Hinduizm tam anlamıyla iki ayrı din ve iki ayrı yaşam tarzıdır. Biri (Hindular) ineğe taparken, öbürü (Müslüman) Kurban Bayra-

mi'nda onu kesiyor ve etini yiyor. Biri ölenlerini ateşe verirken öbürü toprağa gömüyor. Müslümanların giyimleri, yemekleri, ev eşyaları, düzeni, selamlama kelimeleri, jest vb. Hindulardan tamamen farklıdır ve ayırt edici özellik dindir, demiştir.

Hindistan'daki Müslüman nüfusun büyük çoğunluğu yerlidir ve bin yıldan fazla Hindular ile yaşamışlardır. Bu nedenle Müslümanların ve Hinduların kültüründe bazı ortak şeyler bulunabilmektedir. En belirgin benzerlik düğünlerde yapılan törenlerdir. İkisi düğünlerinde kına gecesi yaparlar ama Müslümanlar tabii ki İslam'ın sınırları içinde kalırlar.

Pakistan yalnızca büyük bir bağımsızlık mücadelesi vermemiş, bağımsızlık mücadelesi veren Türkiye'ye de büyük bir destek verdiği anlatılır hep Tayyab.

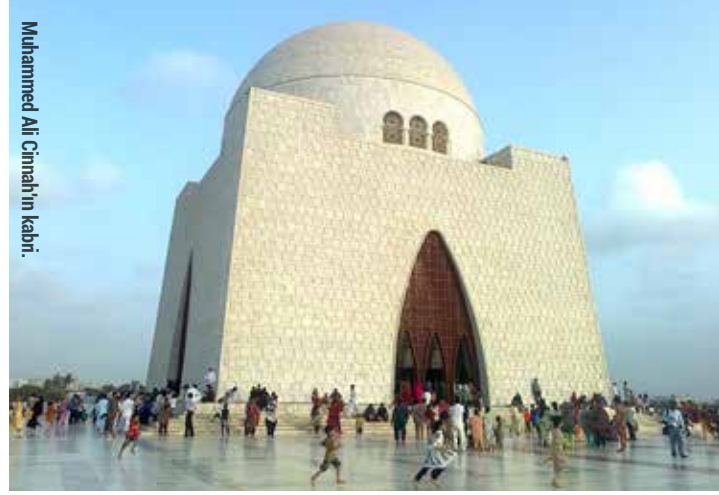
"Kurtuluş Savaşı'nda Hindistan'daki Müslümanlar, şimdiki Pakistan, ellerinden geldiği kadar sadece maddi olarak değil, gerçek bir harekete dönüştürerek Türkiye'deki kardeşlerimize yardımcı olmaya çalışmışlar. Büyük dedelerimizin anlattıklarına göre insanlar evlerini satmışlar, kadınlar ellerindeki, kollarındaki ve boyunlardaki altınlarını satmışlar destek olmak için ve gençler de yardıma gitmişler.

Sadece bu değil, bildiğiniz gibi o zamanlarda Hindistan'da İngiliz sömürgeci vardı ve Türkiye İngiltere ile savaş hâlindeydi. Ülkemizde bir sürü lidere İngiliz devleti tarafından ödüller verilmişti. Onlar tüm bu ödülleri iade etmişler.

İngiltere, gençlerimizi Türkiye'ye karşı zorla savaşa götürmek istediğinde gençlerimiz "Biz Türk kardeşlerimize karşı savaşmaktansa ölmeyi tercih ederiz." diye cevap vermişler.

Türkiye için savaşırken yaralanan askerler için doktorlar gönderen Moulana Muhammed Ali Johar ve Moulana Şevket Ali Johar tarafından "Hilafet Hareketi" oluşturuldu. Ayrıca İngiltere ile savaşta Türkiye'deki önemli yerlerin korunması için de gayret etmişler.

Allame Muhammed İkbâl Kurtuluş Savaşı yıllarında, zor durumdaki Pakistan halkını, Türk halkının milli mücadelesine destek vermek için örgütlemiş, milli mücadelede kullanılmak üzere Pakistan halkından 1,5 milyon sterlin toplayıp Ankara hükümetine göndermiştir.

Muhammed Ali Cinnah'ın kabri.

Tayyab'a aktarıyorum. Küçükken bir masal anlatılıyordu bana. Onu "Azmi Özcan"ın yazmış olduğu sözler ile paylaşmak istiyorum. Şöyle aktarıyor: "Balkan savaşlarında oluk oluk Osmanlı kanı aktığı zamanlarda Pakistan'da Osmanlı için yardım sandıkları açılmış; herkes ellerinde ne varsa buraya yetiştirme gayretine girmiş. Genç kızlar çeyizliklerini, öğrenciler harçlıklarını, velhasıl herkes ne imkânları varsa onu 'tek Osmanlı yaşasın' diyerek Osmanlı'ya vermiş. O topraklar o zamanlar İngiliz hâkimiyetinde. Gelişmeleri takip eden bir İngiliz görevlinin kaleminden rapor edilen şu ifadeler kelimelerin kıyafetsiz kaldığı bir vakayı şöyle kaydediyor: Herkes elindeki her şeyi Osmanlı'ya yardım için getirip bırakıyordu. Bir ara kalabalık telaşlandı; bir hareketlilik görüldü. Kucağında bebek bulunan fakir bir kadın can havliyle sağa sola koşuşturuyor, 'Yok mudur bir hayırsever, Allah rızası için bu çocuğumu satın al-sın, bedelini Osmanlı'ya göndereyim' diyordu. Herkes şaşkın; herkes perişandı. Yürekler parçalanmıştı. Hemdert olmanın bu derecesi mümkün müydü? Neyse ki bir hayır sahibi kadın adına istediği meblağı yardım sandığına verdi; çocuğu da annesine bıraktı."

Bu güzel ülkenin güzel insanları maalesef bugün kadına şiddet hareketleriyle gündeme geliyor. Oysa biliyoruz ki Pakistan'da pek çok güçlü kadın figürleri var. Benazir Butto, Malala Yusufzay ilk akla gelenlerden. Tayyab hemen başlıyor anlatmaya.

"Malala Yusufza, Pakistan'da Nobel ödülü alan ikinci kişidir. İlki ise Dr. Abdus Salam. Kız çocukların

Herkes elindeki her şeyi Osmanlı'ya yardım için getirip bırakıyordu. Bir ara kalabalık telaşlandı; bir hareketlilik görüldü. Kucağında bebek bulunan fakir bir kadın can havliyle sağa sola koşuşturuyor, 'Yok mudur bir hayırsever, Allah rızası için bu çocuğumu satın alsın, bedelini Osmanlı'ya göndereyim' diyordu.

eğitilmesi konusunda mücadele etmiştir. Açıkçası Afganistan'a yakın olan bölgelerimizdeki Malala da o bölgelerden birisi Swat'ta yaşıyordu. Pakistan devletinin operasyon yaparak onları temizlemeye çalıştığı Taliban örgütü burada ve bu grup kızların eğitilmesine karşı çıkmaktadır.

2008 sonlarında Amir Ahmed Khan ve arkadaşları Taliban'ın artan etkisini göstermek için yeni bir yol bulmuşlar. Swat'ta bir kızı seçip onun hayatı hakkında BBC Urduca web sitesinde anonim olarak bir blog yazdırmaya karar vermişler. Onlar Swat'taki Yusufzay'ın kendi kızı, 11 yaşındaki Malala'yı önerdiler. BBC editörleri oybirliğiyle Malala'nın bu bloğu yazmasını kabul etti ve Malala "Gul Makai", Urduca'da Peygamber Çiçeği anlamına geliyor, olarak bloğu yazmaya başlamış.

3 Ocak 2009 tarihinde, Malala'nın ilk yazısı BBC Urduca bloğunda yayınlanmış. O eli ile notlar yazardı ve daha sonra onları bir muhabire verirdi. Muhabir bu notları tarayıp e-posta olarak BBC'e gönderiyordu.

Malala, BBC'nin Urduca servisine yaşadıkları bölgenin kontrolünü ele geçiren Taliban militanlarıyla yaşamanın nasıl bir şey olduğuyla ilgili yazdığı günlükle gündeme geldi. Yazıları dünyanın ilgisini çekince Malala New York Times gazetesinin belgeselinde yer aldı.

Benazir Butto ise Pakistan'ın eski Başbakanı Zulfikar Ali Butto'nun en büyük çocuğu, 35 yaşındayken, o Pakistan'ın en genç ve ilk kadın Başbakanı olmuştu. Toplamda iki kez başbakan olarak seçilmişti. Onun ilk döneminde, insanların ekonomik refahı için programlar başlatılmıştı. Ayrıca öğrenci ve sendikaların yasağını kaldırmıştı. Onun Hindistan'a ve iç siyasi rakiplerine karşı sert olması ona "İron Lady (Demir Kadın)" lakabı kazandırdı.

Pakistan tarihinin en önemli kadını ise, Fatıma Cinnah'dır. Kendisi en büyük liderimiz Muhammad Ali Cinnah'ın kız kardeşidir ve Pakistan'ın bağımsızlığında çok önemli bir rol oynamıştır. Mart 1940

yılında yapılan Lahor oturumunda Hinduların tamamen Müslümanlara boyun eğdirmek ve bütün gücü kendilerine alma niyetini anlamıştı. Bu nedenle Delhi'de Şubat 1941 yılında tüm Hindistan Müslüman Kadınlar Öğrencileri Federasyonu düzenlemişti. 1947 yılında iktidar transferi sırasında, Müslüman kadınlara ilham kaynağı olmuştu. Daha sonra Tüm Pakistan Kadınlar Derneği çekirdeğini oluşturduğu Kadın

Rölyef Komitesini kurdu. Böylelikle yeni devletin mülteci çözümünde de önemli bir rol oynamıştır. Pakistan onun özverili çalışmalarından ötürü ona "Madar-e-Millat (Milletin Annesi)", unvanı vermiştir.

Bütün bu güzel örnekler rağmen şiddetin sebebi neydi Pakistan'da? Kezzaplı haberleri okurken bile içimiz acırken, o kadınlar bu acıyı yüzlerinde nasıl bir ömür boyu taşımaya mahkûm ediliyorlardı?

"Böyle olaylar şimdi bile Pakistan'da özellikle köylerde yaşanmakta. Bunların sebebi eğitimsizliktir ve maalesef halkımızın çoğu okula gitmemekte.

Pakistan'da kadınların hakkını savunan kadınlar var. Ama bunlar sizi erkeklerimizin hakkında yanılmayın çünkü gerçekten bizde kadınlara çok değer verilir. Rahmetli babam eve herhangi bir şey alınca ilk önce kız kardeşime verirdi ve ailemin en küçüğü kızı olmasına rağmen yemek masasında baş koltuğa onu oturturdu. Buna benzer bir sürü örnek var. Ailemden ve etrafımızdaki ailelerden bunu söyleyebilirim ki medyada okudunuz ve gördünüz olaylar çok fazla sayıda değil ama böyle olayların hiç olmaması tercihimizdir."

Tayyab Waqar gibi kendini yetiştirmiş gençler ülkelerini kalkındıracaaktır. O ise kalkınmanın yolunu eğitimden geçtiğini belirterek şöyle diyor:

"Müslüman bir ülkeyiz ama ne yazık ki İslam'ın söylediği tarzda hayatımızı yaşayamıyoruz. Bence böyle olaylar da bu sebepten kaynaklanmaktadır. Çünkü İslam herkesin eğitilmesini emreder bize. Kur'an'ın ilk gelen ayeti bile 'oku' diyor."

YÜREĞİNDE GÜZEL SÖZLER BİRİKTİREN BİR GENÇ: EBU SAİD EL-HUDRİ

Rukiye AYDOĞDU DEMİR
Diyaret İşleri Uzmanı

Bir heyeti misafir ederken de yanındaydı peygamberinin, rüyasını anlatırken de... Haramdan sakındıran sözlerini de işitti, son anlarında son nasihatlerini de... Yağmurlu bir günde mescidin tavanındaki hurma dallarından yağmur suları boşaldığı esnada, peygamberinin su içinde nasıl namaz kıldığına da şahitlik etmişti.

Küçük bir çocukken başlamıştı onunla ilgili hatıralar biriktirmeye zihninde. Ölümüne kadar da tüm hayatı bu anıları tazelemekle geçti. Onunla yaşadığı bir olayı diğerine tercih edemezdi, onun ağzından çıkmış olan her bir kelime değerliydi. Bazı sözler vardır, kulak onu işittikten sonra kalbe düşer, orada kendine derin bir yer edinir ve kalp durana kadar yerini muhafaza eder. İnsanın kalbi kadar, nefesi kadar değerlidir bu kelimeler. Çünkü bunların sahibine insan kendi kalbi kadar değer vermiştir. Ne kadar derindeyse sevgisi o kadar da derunda saklanır bu sözler. Ne uzun yıllar silebilir ne kıvrılan yollar. Öyle sinesinde saklar insan, değerli bir hazine gibi... Sarıp sarmalar bu paha biçilemeyen mücevherleri, hürmetle mahfazasına koyar. Hatırlamak, tekrar yaşamak, sözünü dilde, hayalini gözde canlandırmak istediğinde ise özenle mahfazasından çıkarır, titizlikle her bir kelime yerli yerinde telaffuz edilerek anlatılır. O esnada her bir kelime canlanır, sizinle aynı ortamı solur, siz de onların söylendiği atmosferde nefes alırsınız, aynı anıları tekrar yaşarsınız.

Peygamberiyle yaşadığı anılarını paylaşırken, onun sözlerini aktarırken işte bu duyguları tekrar yaşardı Ebu Said el-Hudri. 1000 küsur rivayeti nakşetmişti kalbine. Onunla ilgili anılar biriktirmeye küçük bir çocukken başlamıştı ve bu bir ömür

devam etti. Hep onun yanında olma gayretindeydi; ağzından çıkan sözleri, verdiği nasihatleri, olaylar karşısında gösterdiği tepkileri ayrıntılarıyla hıfzetti ve başkalarına bildirdi. Öyle ki onun naklettiği bir olayla ilgili kapısını çalanlar karşısında Ebu Said iki parmağını kaldırır, iki gözünü ve iki kulağını işaret edip kendisinden gayet emin bir şekilde "şu iki gözüm görmüş ve şu iki kulağım işitmiştir ki" diyerek sözlerini sürdürürdü. (Müslim, Müsâkât, 76.)

Bir heyeti misafir ederken de yanındaydı peygamberinin, rüyasını anlatırken de... Haramdan sakındıran sözlerini de işitti, son anlarında son nasihatlerini de... Yağmurlu bir günde mescidin tavanındaki hurma dallarından yağmur suları boşaldığı esnada, peygamberinin su içinde nasıl namaz kıldığına da şahitlik etmişti, faziletinden dolayı yatsı namazını geciktirerek eda edişine de. Hatta onunla birlikte mescitte yatsı namazını kılmak için beklediği bir gece, namazı beklemenin faziletine dair müjdesini işitmişti. (Ebu Davud, Salat, 7.) Bir başka gün Allah Rasulü ona seslenerek şöyle söylemişti de nasıl mutlu olmuştu: "Ya Eba Said! Her kim Rab olarak Allah'a, din olarak İslam'a, peygamber olarak da Muhammed'e razı olursa o kimseye cennet vaciptir." (Müslim, İmare, 116.)

Medineli Müslüman bir ailede dünyaya gelip küçük yaşta Müslüman olan Ebu Said, babası ile birlikte Uhut Savaşı'na katılmak için Allah Rasulü'nün huzuruna gelmiş ancak o esnada on üç yaşında olduğu için kendisine izin verilmemişti. Uhut'tan babası şehit olarak döndü. Babasıyla Uhut'a katılamasa da sonraki senelerde tam on iki

gazvede bulundu, her birinde kahramanca mücadele etti. Ebu Said sadece savaş meydanlarında değil, babasından sonra yoklukla da mücadele hâlindeydi; ancak peygamberinin tavsiyesine uyarak onu da metanetle yendi.

Ebu Said'in Medine'de en çok zaman geçirdiği mekân ise peygamber mescidiydi. Orada peygamberinin en yakınında, ilim meclislerinde bulunmak, suffedeki arkadaşlarıyla birlikte bu halkalarda yer almak, Ebu Said için en güzel şeydi. Onun unutamadığı anılarından pek çoğu buraya aitti. Bir defasında mescitte fakir muhacir arkadaşlarının bulunduğu bir halkaya dâhil olmuştu. Ancak orada bulunanlar o kadar fakirlerdi ki üzerlerindeki kıyafetleri kendilerini tam olarak örtmediği için birbirlerinin arkasına gizlenmek durumunda kalıyorlardı. İçlerinden biri Kur'an okuyordu. Derken Allah Rasulü yanlarına geldi, onlara selam verdi. Sonra da halkalarına dâhil oldu ve bu fakir insanları müjdeleriyle zengin kılıp, gönüllerini ferahlattı. (Ebu Davud, İlim, 13.) Nasıl da sevinmişti orada bulunan herkes nasıl da teskin olmuştu yürekleri. O güzel geceyi Ebu Said nasıl unutabilirdi?

Yaşanan o geceyi, gündüzü, Allah Rasulü'yle yaşadığı her bir anı, işittiği her bir sözü asla unutmadı. Onun ağzından tüm bu yaşananları dinlemek isteyenler yıllar yılı Ebu Said'in kapısını aşındırdı. Allah Rasulü'nün bu samimi sahabesi talebelerini, "Merhaba Rasulü Allah'ın bize vasiyet ettiği kimseler!" diyerek karşılardı. Çünkü mahfazasında sakladığı sözlerden birinde peygamberi böyle yapmasını tavsiye etmişti. (Tirmizi, İlim, 4.)

TOHUMDAN ÇINARA

Selim GÜNDÜZALP

Bir tohumda neler var neler. Yolunuz düşerse aktarlara bir uğrayın, oradaki muhtelif tohumları seyredin. Adını sorun, öğrenin. Şaşıracaksınız yediğiniz birçok gıdanın temeli işte bu kadar küçük bir tohum. Gözlerinize inanamayacaksınız belki de. Ama dikkatle bakın ne olur? Çünkü her tohum ileride bir ağacın meyvesi olacak. Daha dün diktiğimiz tohum, bu sene meyve verdi bile. Her ağacın başlangıcı böyle. Küçücük bir tohumdu o. Büyüdü, gelişti ve Cenab-ı Hakk'ın rahmet eserlerini bize sunan Rezzak isminin bir tablacısı oldu. Elindeki o tatlı nimeti bu tecelliye mazhar olarak bize takdim ediyor şimdi. Biz de, o dutun, kirazın, eriğın, incirin ve üzümün tatlı ve leziz meyvelerini Rabbimize şükrederek yiyoruz. Bir küçücük tohum, bir koca kâinatı içinde taşıyor. Bir küçücük çekirdek Allah'ın izini ile içinde koca bir

ağacı saklıyor. Bir ara sormuştum bir çiftçi kardeşime: "Şu tarlaya ektiğiniz mısırların tohumu ne kadar yer kaplar?" diye. Bir dönüm tarlaya atılan tohum ancak bir torba kadar bir şeymiş. İşte bu kadarlık bir tohumdan kamyonlar dolusu mısır, buğday, pancar çıkıyor o topraktan. Taşı taşı bitmiyor. Nereden geliyor bunlar, nereden çıkıyorlar? Hiç şüphesiz Allah'ın o sonsuz rahmet hazinesinden. Topraktan da bir şey eksilmiyor. Tohumlar nasıl büyüyor o dar ve karanlık yerde? Allah'ım, dünya yaratılalı beri bunlar olan şeyler. Birileri çıkıp sormayacak mı? Bu nimetleri bize toprağın, ağacın eliyle gönderen kim diye. Bakmak ve görmek lazım ve bunları tohumdan, topraktan değil, Allah'tan bilmek lazım.

...

İşte kâinat böyle.

Santimetrenin yüz milyonda birindeki atom çekirdeğinde saklı her şey.

Küçük şeyler, aslında büyük şeyler.

Çekirdeklerin en küçüğü atom çekirdeği.

Ondan ağaçların en büyüğü çıkıyor.

Moleküller ve galaksiler onlarla kuruluyor.

Volkanlar ve yıldızlar onunla tutuşuyor.

Dünya ve içindekiler onunla yapılıyor.

Dağlar, denizler, çiçekler, kelebekler, kuşlar, uçuşan, yüzen, yürüyen ne varsa, canlı ve cansız ne varsa hepsi onunla yapılıyor. Hepsi aynı hesapla, hepsi ince bir hesapla kuruluyor.

Atomlar inci taneleri gibi dizilirler.

Her birinin yeri, sırası belli.

Onları bir arada tutan kuvvet, hataya yer bırakmayacak bir hassasiyetle hesaplanmıştır.

Sonra küçükten büyüğe doğru adımlar atılır ve onlardan belirir bütün varlıklar.

Onlardan kimi canlıdır, kimi de canlılara hizmetkârdır.

Kısacası bir zerreyle bir kâinat kurulur.

İnsan göklerin ve yerin yüzünde kâinat kitabının özetini okur ve şöyle der:

"Zerreyi yapan her şeyi yapar."

Evet, tohumlar ilgimizi ve dikkatimizi çekmeyi hak ediyorlar.

İnsan bir şeye gözünü çevirir ve keşfederse, Rabbine karşı sonsuz şükran ve hamd duygularıyla doluyor içi. Rabbinin eserlerine hayran kalıyor. Eserlerine hayran kaldıkça bilgisi ve marifeti artıyor. Bunlar arttıkça da Rabbine olan sevgisi artıyor.

"Bir tohumda ağaç görüyorum" diyordu ya şair...

İşte bu...

Bir tohumda ağacı görene selam olsun.

Tohumlar nasıl büyüyor o dar ve karanlık yerde?

Allah'ım, dünya yaratılalı beri bunlar olan şeyler.

Birileri çıkıp sormayacak mı?

Bu nimetleri bize toprağın, ağacın eliyle gönderen kim diye.

Öyle diyor Ahmet Hamdi Tanpınar:

"Güller toprağın gecesine yaslanıp oradan güler güneşe."

Güller başlangıçta mini minnacık bir tohumdan ibarettir.

O tohum yakında yüzümüze gulecek.

Pespembe, kıpkırmızı, sapsarı, enfes kokusuyla, yediveren gülleri çıkacak.

Kısa zamanda gülün dibindeki gübreyi, o incecik dalların üstün-

deki bu güzel kokuya çeviren kim?

Bir damla sudan insanı yaratan kim?

Sormayacak mı insan?

İnsan, insan oluşunun manasını ve yaratılışın gayesini ancak niçin, kim diye sorduğunda bulur. Bir tohumda kâinatın özetini okur.

Hakiki iman böyledir işte.

Bütün güzellikler bizi Allah'a çağırır.

Her şey güzel olduğuna göre, her güzel kendini yaratan güzeller güzelini gösteren bir işaret levhasıdır.

Levhadaki işareti takip edersek, onu bulacağız, kalbimiz hiç tatmadığı bir mutluluğu tadacak.

Ayet-i kerime ile sabittir bu:

"Bilin ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur."
(Rad, 13/28.)

Kalbimizin bu kadar paslandığı, yıprandığı bir çağda, onun gidasını vermekte gecikmemek lazım. Kalbimiz Rabbini arıyor.

Ona giden yolda işaretler o kadar çok ki, tohumdan başlasak, kâinata doğru yol alacağız.

Tohum masanızın üstünde dursun; ola ki bugün değilse de yarın bu yolculuğu yaparsınız.

Rabbine giden yolu bulanlara ve o yolda sağlam adımlarla yürüyenlere selam olsun...

YEMEK KOKULU EVLER

Doç. Dr. Zekiye DEMİR

Diyabet İşleri Uzmanı

Üstü buğulu pilav, bir kâse sıcak tarhana

Nasıl şükretmez insan bunları Yara-
dan'a

Yemek kokulu evler ne güzel şeyler söyler. Dördüncü kattadır evim, her katta yaşayanın hikâyesini bilirim. Giriş katta Zehra teyze, günlerden Çarşamba. Ben daha selam vermeden o selamımı almadan "al kızım kokmuştur" deyip bir küçük ekmek arası kızarmış hamsiyi elime tutuşturur. Ne güzeldir balkonda cızır cızır hamsi kokusu, aslında anlatıkları. Çarşamba günü, mahalle pazarı var. Akşama Zehra teyze balık salata yapacak, iş çıkışı oğlu ve gelini, okuldan da torunu gelecek. Yemek kokulu evler büyüğü küçüğü birbirine kenetler, saygıyı sevgiyi yeşertir ve besler.

Dışarıda hava soğuk, akşam ayazı çıkmış. Oktay kardeş akşama kadar inşaatlarda fayans döşemiş. Kapıda karşılaşır selamlaştık, merdiveni çıkmaya başladık. Akşam yorgunluğunda merdiveni bir kat çıkmak ödül olur insana. İşte o da ödül sahiplerinden. Geldik birinci kata, mis gibi gözleme kokusu yayılmış her yana. Oh, vardır yanında da sıcacık bir çay ya da isteyene ayran. Yemek kokulu evler, dışarıdaki kiş bo-

ran neyler, bende sıcaklık ve güven var derler.

Bir başka katta aldığım soğan salça kokusu. Aç olduğunda insana bu koku misk-i amber... Döndürdü beni çocukluğuma. Canlandı anılarım, döndüm 9-10 yaşındaki yıllarıma; kulağımda annemin sesi, "gene yakaladım, çok alma kızım baban yemeği soğanlı seviyor". Ben de cevap hazır "sen de çok yap, alınca azılmasın". Güldüm. Ülkü'nün kavrulmuş soğanlarını küçük kızı da aşırıyor mu acaba. İşte böyle bazen de yemek kokulu evler anneli babalı, çocuklu olmayı, minik yaramazlıkları, tatlı sataşmaları, azıcık kızmaları, çokça nazlanmaları ama hep güzel şeyleri anlatırlar.

Tırmanmaya devam. Kapısından geçerken Nesibe teyze verdi selam. Evinde, elinde pide kokusu; "Pencereden gördüm kızım, bugün amcanın yıl dönümü, Kur'an okuttum, pide ikram ettim. Komşulara da dağıttım. Senin evde kimse yoktu bunu da sana ayırdım." Ayaküstü konuştuk. Ne çabuk geçmiş zaman. Hayat işte ha bire oyalan. Gözlerimizde nem, hayırla yâd ettik amcamızı, edeceğiz de her dem. Ah bizim dirimiz de ölümüz de vesiledir yemek

ikram etmeye. Yemek kokulu evler anı-ları tazeler.

Daha eve girmedim. Bu kez de paça kokusu. Komşumun oğlu basket oynarken kırmış kolunu. Denilebilecek çok şey yok; Allah şifa versin, geçmiş olsun. Ama yapılacakları annesi yapmış, zira evleri paça kokmuş. Doktor kemiklerin kaynamasını hızlandırır, paça yedirin deyince farz olmuş haftada en az bir kez yapması. Eh Melek komşum da ne güzel yapar paçayı, önceden de yapardı. Ben severim ama bizimkiler sevmez, bunun için de bizim evde pişmez. Ne güzel söylemiş atalarımız; komşuda pişen bize de düşer. Yemek kokulu evler paylaşmayı, muhabbeti, komşuluğu simgeler.

Eh nihayet bizim evin kapısındaım. Çok şükür bu kapı da çeşit çeşit kokar. Bazen annemin yaptığı nohutlu pırasa veya semizotu çorbası bazen de benim yaptığım yemekler kokar. Sonra "Haydin yemeğe", "Anne yemekte ne var!", "Allah ne verdiyse o var", "Allah ne verdi anne!" Oh çok şükür, bin şükür bizim evde yemek kokulu evlerden. Yemek kokulu evler sabrı, sebatı, emeği, çabayı, mutluluğu, dayanışmayı, paylaşmayı, aile olmayı anlatırlar.

Akşamları, yemek kokulu evler çok şey söylerler. Burada yaşlılar var, çocuklar var; geçmişin tecrübesi geleceğin inşası, rahmet var, bereket var; bir annenin sevgisi, sarıp sarmalaması, bir babanın koruyup kollaması, bir çocuğun neşesi, hayatın tatlı telaşı var derler. Çünkü yemek kokulu evler teşekkür edilesi elleri, şükredilesi nimetleri hatırlatırlar.

İMAM MATÜRİDİ TÜRBESESİ

Bekir ERDEM

İmam Matüridi kaleme aldığı eserleri, görüş ve düşünceleriyle, geçmişte olduğu gibi bugün de İslam coğrafyasını etkileyen önemli bir ilim adamımızdır. Matüridi, Hanefi mezhebine mensup olanlarca 'İtikatta mezhep imamı' olarak bilinir.

O da Türk milletinin, İslam dünyasına, Ebu Hanife, İmam Buhari, Zemaşeri, Farabi, İbn Sina, Uluğbey gibi birçok büyük ilim ve felsefe adamı kazandırdığı Türkistan topraklarında yetişmiştir.

Maveraünnehir ve Türkistan bölgesi, hem yetiştirdiği fikir ve irfan adamları, hem de maneviyat önderleri yanında, önemli tarihi ve kültürel mimari eserlerle ünlenmiştir.

Özellikle ilim ve kültür merkezi hüviyetindeki Semerkant, Buhara, Hive, Herat, Kaşgar gibi tarihi kentler, yüksek karakter sahibi önemli birçok şahsiyetin

yetişmesine ortam hazırlamıştır. Türkistan topraklarında yetişen bu âlim ve bilgeler, medeniyetimizin temellerinin atılmasında, gelişmesinde ve coğrafyamıza damgasını vurmasında önemli tesirler meydana getirmişlerdir.

Türk İslam kültür ve medeniyetinin asırlar ötesine ulaşmasında önemli katkıları olan âlimlerin en önemlilerinden biri İmam Matüridi'dir. Matüridi Hazretlerinin Semerkant yakınlarındaki Matürid köyünde 870 yılında doğduğu rivayet edilir. Asıl adı, Ebu Mansur Muhammed b. Muhammed b. Mahmud el-Matüridi es-Semerkandi'dir.

Bu büyük insanın kendisine nispet edilenlerin dışında yaklaşık 15 eseri bulunmaktadır. Bunların en önemlilerinden olan Te'vilatü'l-Kur'an'da, Kur'an-ı Kerim tefsir edilmiş. Kitabü't-Tevhid'de ise kelim ilminin en temel konuları ele alınıp değerlendirilmiştir. İmam Matüridi, hem bunlar hem de kaleme aldığı pek çok eseri ile geçmişte olduğu gibi bugün,

hatta gelecekte bile insanımıza inanç, kimlik kazandırma ve kimliğini muhafaza etmek için rehber alabileceği önemli bir ilim ve fikir adamıdır.

Özbekistan'ın Semerkant şehrinde 944 yılında vefat ettiği söylenen İmam Matüridi, vasiyeti üzerine Çakerdize Kabristanı'na defnedilmiştir. Bu kabristan, Türk dünyasında en çok bilinen kabristanlardandır. Burada birçok evliya, müçtehit, muhaddis ve âlimin kabri bulunmaktadır.

İmam Matüridi'nin burada bulunan türbesi ve kabirler, Sovyetler Birliği döneminde yıkılarak iskâna açıldığı için türbenin bulunduğu yer bir evin bahçesi içinde kalmıştır. Daha sonraları ise kaybolmuştur.

Burada çok az insan tarafından bilinen ve beni çok duygulandıran bir olayı belirtmeden geçemeyeceğim. Ekip olarak bir program çekimi için 1994 yılında Semerkant'a gittiğimizde, Matüridi Hazretlerinin kabri için, "kayıtlara göre buralarda bir yerde"

deniliyor, ancak nerede olduğu tam olarak bilinmiyordu. Çevrede de bilen hiç kimseyi bulamadık. İşin ilginç yanlarından biri de, Semerkant'ın bu mahallesinin çok eski tarihlerden beri 'Yahudi mahallesi' olarak kabul edilmediydi.

Kabrin olduğu tahmin edilen yerin yakınındaki türbenin onun olduğu sanılıyordu. Ancak Özbek televizyonundan gelen rehberle birlikte kitabeye baktığımızda, burasının başka bir maneviyat büyüğüne ait olduğunu tespit ettik. Biraz araştırma yapınca, bu türbenin yakınlarında kaybolmuş bazı mezarlar olduğunu gördük. Hemen bitişikteki Musevi ailenin evinin bahçesinde de bu tür mezarlar olduğu söylenince, ev sahibi ile konuşup bahçeyi araştırmak üzere izin aldık. Mezar taşları sağa sola dağılmış, me-

zarların üzerleri sebze ve meyve ile belirsiz hâle gelmişti. Ev sahibi burayı bostan olarak kullanıyordu.

Mezar taşlarını tek tek araştırdık. Derken birinin üzerinde Matüridi Hazretlerine ait olduğunu belirten bir yazı görünce çok duygulandık. Bir yandan seviniyorduk; kayb olduğu sanılan Matüridi Hazretlerinin mezarını bulmak bize nasip olmuştu. Diğer yandan dağılmış mezar taşlarına, kaybolmuş ve sebzelik hâline getirilmiş mezarlara ve onların perişanlığına çok üzülmüştük.

Türkiye'ye döndükten sonra programı yaptık ve televizyon kanallarında yayınladık. Diğer yandan da, elde ettiğimiz bilgileri Türkiye'deki yetkililere ulaştırmaya çalıştık. Bizim tespitimizden sonra, kabirlerin ve İmam Matüridi'nin türbesinin bulunduğu arsa ve

binanın satın alındığını öğrendik. Özbekistan Devlet Başkanı İslam Kerimov'un talimatıyla İmam Matüridi'nin yıkılan türbesinin yerine yeni bir türbe yapıldığını haber aldık. Külliye'nin birinci aşaması olarak türbe, 2000 yılının kasım ayında açılmış. Ayrıca tahrip edilen kabirler onarılmış ve kabristanın çevre düzenlemesi yapılmış. İmam Matüridi Külliyesi'nin tamamlanması için ikinci aşama olarak ise cami, medrese, müze ve otel planlanmıştır.

Son yıllarda Matüridi Hazretlerinin gündeme gelmesi ve eserlerinin yayınlanması, onlar üzerinde çeşitli görüş ve düşüncelerin belirtilmesi, İslam dünyasının ve gelecek nesillerin doğru bilgilendirilmesi adına sevindirici bir gelişmedir.

Bu büyük insanın ruhunun şad olması dileğiyle...

UZAKLAŞAN KALPLER YÜKSELEN SESLER

Ayşe BAYRAKTAR BARIŞ

“Öfke ile kalkan zarar ile oturur” atasözünü duymayan, bilmeyen; doğruluğunu yaşamında test etmeyen kimse yoktur. Hayat hep mutlu ve olumlu anlardan ibaret olmuyor elbette; mutsuz ve öfkeli hissettirecek yanları da oluyor. Yaşadığımız anlarda hissettiğimiz duygular, davranışlarımızı; davranışlarımız bir süre sonra karakterimizi etkiliyor. Öfkeli, kırıcı ve düşüncesiz olabiliyoruz zaman zaman.

Öfkeli bir ruh hâlinin, kişinin kendisine verdiği zarar kadar, çevresindekileriyle iletişimde de etkisi bulunuyor. Öfkeyle söylenmiş sözler, sonrasında telafisi mümkün olmayan kırgınlıklara, kişiler arasında uçurumların oluşmasına neden olabiliyor.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) öfke kontrolünde bizlere güzel tavsiyelerde bulunmuştur. Öfkelenen kişinin abdest almasını yahut durumunu değiştirmesini, ayakta ise oturmasını, oturuyor ise kalkmasını öğütlemiştir. Bu öğütlerin amacı öfkeyle söylenebilecek sözlerin önüne geçerek, oluşabilecek kırgınlıkları engellemektir.

Günümüzde kişilerin öfke denetimini yapabilmek için başvurduğu araçlar arttı. Kimi zaman tıbbi kimi zaman ruhi bir tedavinin amacı var olan öfkeyi dindirmeye yöneldi. Yöntemlerdeki çeşitlilik arttığı hâlde, daha sinirli birer ebeveyn, gergin birer evlat, arkadaş, komşu olmaya başladık. Hâlbuki insani ilişkilerimiz bizi biz yapan ve insanı kâmil olma yolunda attığımız adımlardır. Birçok âlim ve ermişin hayatlarında da bize bu konuda güzel örnekler vardır.

Bir ermiş de öğrencileri ile gezinirken nehir kenarında birbirlerine öfke içinde bağırarak bir aile görmüş. Öğrencilerine dönüp, "insanlar neden birbirine öfke ile bağırırlar?" diye sormuş. Öğrencilerden biri, "çünkü sükûnetimizi kaybederiz" deyince ermiş "ama öfkelendiğimiz insan yanı başımızdayken neden sesimizi yükseltiriz? O kişiye söylemek istediklerimizi daha alçak bir ses tonu ile de aktarabilecekken niye bağırırız?" diye tekrar sormuş.

Öğrencilerden ses çıkmayınca anlatmaya başlamış: "İki insan birbirine öfkelenince zaman, kalpleri birbirinden uzaklaşır. Bu uzak mesafeden birbirlerinin kalplerine seslerini duyurabilmek için bağırarak zorunda kalırlar. Ne kadar çok öfkelenirlerse, arada açılan mesafeyi kapatabilmek için o kadar çok bağırırları gerekir."

"Peki, iki insan birbirini sevdiğinde ne olur? Birbirlerine bağırarak yerine sakince konuşurlar, çünkü kalpleri birbirine yakındır, arada mesafe ya yoktur ya da çok azdır. Peki, iki insan birbirini daha da fazla severse ne olur? Artık normal sesle bile konuşmazlar, sadece fısıldaşırlar çünkü kalpleri bir birlerine daha da yakınlaşmıştır. Artık bir süre sonra konuşmalarına bile gerek kalmaz, sadece birbirlerine bakmaları yeterli olur. İşte birbirini gerçek anlamda seven iki insanın yakınlığı böyle bir şeydir.

Ermiş, öğrencilerine bakarak şöyle devam etmiş: "Bu nedenle tartıştığınız zaman kalplerinizin arasına mesafe girmesine izin vermeyin. Aranıza mesafe koyacak sözcüklerden uzak durun. Aksi takdirde mesafenin arttığı öyle bir gün gelir ki, geriye dönüp birbirinize yaklaşacak yolu bulamayabilirsiniz."

Bir ermişin sözleriyle gözlerimizde canlanan tablonun, yaşamdaki aksi ne kadar da üzücüdür. Anlık öfkelerle yenik düşülerek söylenen incitici sözler, sevgiyle fısıldanan kelamın yerine konu komşunun bile duyabileceği bağırarak, hakaret ve nefret ifadeleri... Böyle bir anın tanığı olmak bile kişide üzüntü meydana getirirken; bu anın bir parçası olmak bütünüyle mutsuzluk kaynağıdır. Kişinin en yakınındaki insanlar; eş, anne baba, evlat, akraba, dost ve komşularıdır. Bu birincil ilişkide öfkelerini kontrol edemeyen, kendisini, sözlerini dizginleyemeyen, aklına gelen her ifadeyi düşüncesizce sarf eden birinin, kırdığı gönülleri tamir edebilmesi de çok kolay değildir.

Yürekleredeki sevgi ve muhabbeti ihdas eden Yüce Allah, bu sevgiyi ortadan kaldıracak davranışları da yasaklamıştır. İşte bu sebeple de seslerimiz yükseldi mi kalplerin mesafesini kapatmanın başka yolları aranmalı. Öfkemizle yıktığımız gönüllerin, kırdığımız kalplerin günahının, Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günah olduğu unutulmamalıdır.

HAYATIN MANASI

"Bu hayat yaşamak külfetine değer mi?" İnsan ve kâinat meselesinin her zaman karşımıza çıkardığı bu soru, en kesin hâllini düşünmeden önce yaşamaya mecbur olan irademizde buluyor. Ancak irade, kendisini şiddetle karşılayan engellerin önünde bu sorunun cevabını hikmet yapıcı akıldan sormaktadır. Düşünmeden önce ve düşüncenin hakemliğine başvurmaksızın yaşamaya mecbur olduğumuz gibi yaşarken de düşünmekten kendimizi alamıyoruz. İyi biliyoruz ki bu ihtarın en muhteşem üstadı, çekilen acılardır. Başkalarının sarhoş naralarıyla atıldığı hayat yolunda acılarımız bizi durdurup düşündürüyor.

Lakin acı duymaktan da korkuyoruz. Bazen beyinde bir yaranın işleyişini andıran düşünme hareketi, varlığımızda ilk ve esaslı hadise değildir. Bizde ilk olan, yaşama hareketidir. Eğer yaşamadan önce düşünebilseydik ve yaşama kararını daha önce düşünceden alabilseydik, böyle bir dünya yolculuğuna gönül vereceklerin içimizde sayısı pek az olurdu. Varlığımızın hikmetini, onu bir mutlaktan temaşa edencesine düşünüp araştıran Schopenhauer gibi bir hâkim, "Dünyamız mümkün dünyaların en fenasıdır" bunu bir adam sarası içinde değil de, varlığın manasızlığı dinlenirken söylemişti. Dünya nimetlerine çocuklar gibi aldanma imkânlarını kaybeden veya bu imkânı kendi iradesiyle kendinde boğan hâkim şunu da ilave etmekten kendini alamamıştı: "Varlık, var olmaması icap eden bir şeydir."

Lakin mademki var olduk, sayısız nimetler dünyamızı doldurdu, bu nimetleri devşirmek hakkı bize başışlanmışken ne için samimi irademizi boğmak isteyelim? Bize cellatlık emrolunmadı. Belki emrolunan, bizden istenen, bu hayret verici nizam içindeki yerimizi, varlığımızın hikmetini düşünmektir; dilsiz kâinatla konuşmasını bilmektir, onu dile getirmektir. Bundan hayatın manasını çıkarabiliriz. Biz kâinata eklenmiş bir parça mıyız? Yoksa asıl kitap bizde mi okunuyor. Kâinat bizim tercümemiz olsa gerektir, biz onun değil. Kendimizi kâinatın sahiplerinde okumak, hikmete ulaşmaktır. Hayatımızın hikmeti dış görünüşte, doğmakla ölmek arasında acı çekmekten ibaret olsa bile onun iç yüzü derin ve değerlidir. Bu elem dolu hayatı yaşanmış olmaya değerli kılan, bu fani yolculuğun her adımında yeni bir neşveye ulaşabilmektir. Âlem bize şevk kaynağı olmalıdır. Neşveden sık sık mest olan varlığımızın bir melodinin kendi içindeki akışını takip eden cezbelisi olduğunu hissetmiyorsak işte o zaman bedbaht sayılırız. Hayatın manasını kaybederiz.

...

Kültür ve Medeniyet – Nurettin TOPÇU
"Hayatın Kıymeti", Hareket, IV/45, Eylül 1969, KM.

TECRÜBE YOKUŞU

Mustafa TOPRAK

TeCrübe korunaklı imkânlar sunuyor.

TeCrübeye ne kadar yakın olmayı tercih edersek o kadar

az zarar görerek çıkabiliyoruz çetrefilli meselelerin içinden fakat sadece tecrübe şemsiyesinin altında da bir hayat sürdürülüp gidilemiyor. Elbette insan kendi başına da kalıyor ve yapacaklarını içinden gelen seslere uyararak yapıyor veya bir bilinmezliği test ederek sonucu görüyor. İşte böyle iç içe giden yanılsamalar ve öğrenmeler bütününe Mukadder Gemici "Kar Makamı" kitabında okura sunuyor. Öykülerden oluşan kitapta gözü kara insanların yaşadıkları, yaşattıkları anlatılırken tecrübenin gelip yaşananlara yön vermesi aktarılıyor. Öykü kitabında ders vermek niyetinde olmayan yazar, özellikle gençler ile ilgili yazdığı kısımlarda onlara hak veriyor, "tıpkı bir zamanlar benim yaptığım gibi" cümlesiyle.

Öykünün insan ruhuna yakın anlatım yolunu tercih eden yazar, Oğuz Atay'ın, "Çünkü sevmek, yarıda kalan bir kitaba devam etmek gibi kolay bir iş değildi" sözünün anlam karşılığını kitabın tüm öykülerine yaymaya gayret etmiş. En acınası durumda bile sevmenin çözümleyici gücü olacağı görüşünde olan Mukadder Gemici, "Müsait Bir Yerde" ismini verdiği öyküsünde insanın kurtuluş reçetesi sürekli sevmektir diyor.

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından hikâye dalında ödüle layık görülen ilk kitabı "Asla Pes Etme"de de bu izlekten ayrılmayan yazar bir röportajında şöyle diyor: "Cami avlusunda bulunmuş, yurtlarda büyümüş ve öğretmen olmayı başarmış genç bir kadınla yapılmış röportajın etkisi bende uzun sürmüştü. Gece kızım ağlıyor yanına gidiyorum, kucaklıyorum ama bakıyorum aklımın köşesinde başka bir kız çocuğu daha ağlıyor ama onu teselli eden yok. Tek başına, sıra sıra yatakların dizildiği büyük bir odada gün kararır kararmaz ağlamaya başlıyor. Gündüz ben çocuklarımla ilgilenirken o yine tek başına pencereden bakıyor, üşüyor, ağaçlara sarılıyor." İşte yazı serüveninin başlangıcının da bu hissiyat bütününde saklı olduğunu söylüyor Mukadder Gemici. İkinci kitabı olan "Kar Makamı"nda da aynı sevgi iklimi ve diğerkâmlığı devam ettiren yazar, hocası Mustafa Kutlu'nun öykü yolundan gitmeye devam ediyor.

MAL SEVGİSİ KALBİ KAPLAMAMALI

İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin ilmi faaliyetleri yanında ticaretle de meşgul zengin bir zat olduğu malumdur. Bu büyük insan, gündüz öğleye kadar mescitte talebelerine ders verir, öğleden sonra da ticari işleri ile uğraşır. Bir gün ders verdiği sırada bir adam mescidin kapısından seslendi:

- Ya imam, gemin battı!

İmam-ı Azam bir anlık tereddütten sonra:

- Elhamdülillah dedi.

- Bir müddet sonra aynı adam yeniden gelip haber verdi:

- Ya imam, bir yanlışlık oldu batan gemi senin değilmiş.

İmam bu yeni habere de:

- Elhamdülillah, diyerek mukabele etti. Haber getiren kişi hayrete düştü:

- Ya imam, gemin battı diye haber getirdik "Elhamdülillah" dedin. Batan geminin seninki olmadığını söyledim yine "Elhamdülillah" dedin. Bu nasıl hamdetme böyle?

İmam-ı Azam izah etti:

- Sen gemin battı diye haber getirdiğinde iç âlemimi, kalbimi şöyle bir yokladım. Dünya malının yok olmasından, elden çıkmasından dolayı en küçük bir üzüntü yoktu. Bu nedenle Allah'a hamdettim. Batan geminin benimki olmadığı haberini getirdiğinde de aynı şeyi yaptım. Dünya malına kavuşmaktan dolayı kalbimde bir sevinç yoktu. Dünya malına karşı bu ilgisizliği bağışladığı için de Allah'a şükrettim.

KISSADAN
HISSE

İLGİNÇ BİLGİLER

- * İlk kule saati 1404 yılında Moskova'da yapılmıştır.
- * Tom Sawyer daktiloda yazılan ilk romandır.
- * Her bir şeker zerresinin 16 köşesi vardır.

BİR İNCİ

Kur'an, edebiyat kitabı değil, hayattır. Dolayısıyla ona bir düşünce tarzı olarak değil, bir yaşama tarzı olarak bakmaya başlanır başlanmaz güçlük ortadan kalkar.

Aliya İzzetbegoviç

**"Allah'ım!
Beni, iyilik yaptıklarında sevinç duyan, kötülük yaptıkları zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle!"**

(İbn Mace, Edeb, 57.)

BİR DUA

SİZDEN GELENLER

Aslı Yalçın

KAYSERİ

Diyanet Aile Dergisi'nde en çok beğendiğim bölüm "Misafirimiz Var". Gerçekten her ay merakla bekliyorum 'acaba bu ay hangi ülkeden bahsedilecek?' diye. Farklı ülkelerdeki yaşantıları okuyunca kendi adımıza hem seviniyorum, şükrediyorum hem de üzülüyorum. O kadar çok nimete sahibiz ki içecek suyumuz temiz, tarlalarımızdan türlü türlü meyve ve sebze yetişiyor. Bazı ülkeler içecek su bile bulamıyor. O yüzden şanslı olduğumuzu düşünüyorum. En son ki sayıda Kırım yazısı beni çok duygulandırdı. Fakültede arkadaşlarımla da paylaştım. Hepimizi hüznlendirdi. O yüzden çok şükretmeliyiz Rabbimize ve dua etmeliyiz; Rabbimiz ülkemizi korusun.

Derginizin bütün bölümleri bizlere faydalı oluyor emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Misafirimiz Var bölümündeki "Bir Kırık Kırım Hikâyesi" başlıklı yazı çok duygusaldı, çocuklarıma da okuttum. Çocuklarımızı şu bollukta bile memnun edemiyoruz. İnsanların yaşadıklarını görüp elindeki nimetlere şükretsiner istiyorum. Bu yazı da çok faydalı oldu. Teşekkürler.

Hakan Taşçı

ADANA

Ben bu sene 7. sınıfa geçtim ve Türkçe öğretmenimiz ders bittiğinde bazen bize hikâye okuyordu. Hikâyeden ders çıkıyorduk. Okuduğu hikâyeleri beğeniyorduk. Bu dergiden annemin de almasını istiyorum. Ancak üzuldüm çünkü dergi satılmıyormuş. Ama babam abone olana kadar ben bu ayki hikâyeye internetten de bakabilirim.

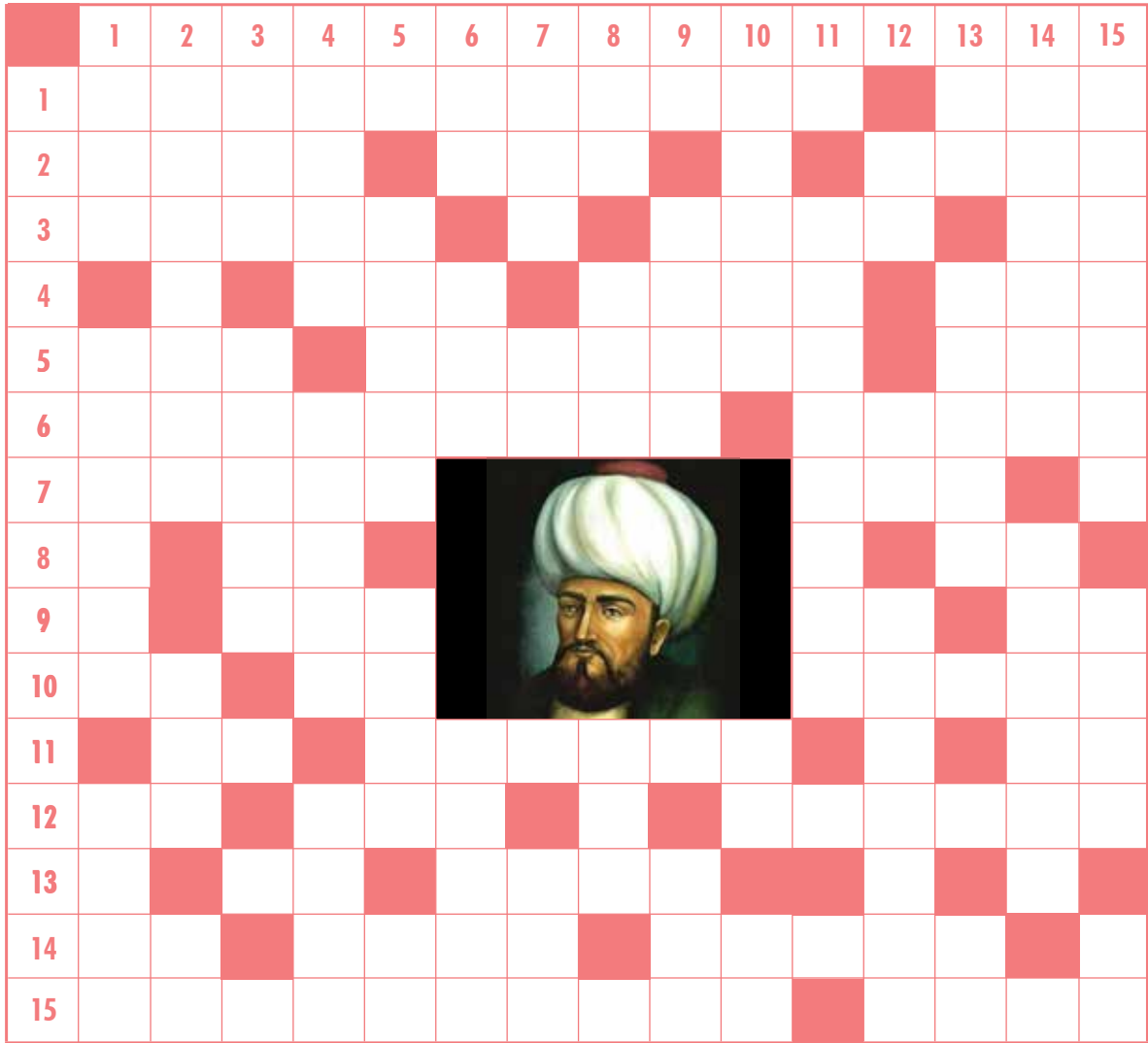
Hatice Karadağ

MUŞ

Derginizin Kültür Sanat bölümündeki kitap kritiği kısmı 'acaba ne okusam?' derken karşıma çıktı. Çok okuyan birisi olarak ismini unuttuğum kitaplara ya da gözümden kaçanlara burada rastlayabiliyorum ve başlıyorum yeniden okumaya. İnsanın derdi "okumak" olmalı diyorum.

Volkan Kılıç

TEKİRDAĞ

SOLDAN SAĞA

1- Bilinen ilk Türk mutasavvıfı unvanını taşıyan; tam adı "Ahmed bin İbrahim bin İlyas" olan; Türkistan'ın Yesi şehrinde yaşamış; Türklerin İslam dinini benimsemesine büyük katkılar sağlamış; hikmetli sözlerinin derlendiği "Divan-ı Hikmet" isimli kitapla da bilinen İslam büyüğü. — Zilhicce ayının 9'unda ihrama girerek Arafat'ta vakfeye durulması ile başlayan; şeytan taşlama, tavaf ve say gibi vacipleri olan; İslam'ın beş temel şartından biri. **2-** Şiir yazar veya söyleyen kişi, ozan. — Temel, esas, asıl. — Müslümanların toplanıp ibadet ettikleri ve kimi hususlarda müşavereye bulunduğu kutsal mekânlar. **3-** Ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan; üzümü, zeytini ve pekmezi ile meşhur; Gaziantep ile Suriye sınırı arasındaki şehrimiz. — Parlak renkli, demire benzeyen, paslanmaz çelik üretimindeki en önemli bileşen olan sert metal. — Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara. **4-** Engel, set. — Bir işi yapan, eden, işleyen anlamındaki Arapça sözcük. — İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açlık, aralık, boşluk, mesafe. **5-** Karışık renkli, çok renkli, alaca. — Allah'ın sevgisi ve ilgisinden mahrum edilmiş, lanetlenmiş, melun. — Ülkemizde sudan sonra en fazla tüketilen, demlenerek içilen, kırmızıya yakın renkli bir içecek. **6-** Hz. Muhammed'in (s.a.s.) doğumundan 52 gün önce yaşanan, Kâbe'yi yıkmak için gelen Ebrehe ve ordusunun Allah tarafından gönderilen Ebabil kuşları vasıtasıyla bozguna uğratılması ile sonuçlanan; Kur'an-ı Kerim'de müstakil bir surede anlatılan olay. — Top mermisi. **7-** Yeryüzünün herhangi bir bölgesinin karakteristik hava durumu. — Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, hatıra. **8-** Utanma, utanç duyma, hayâ. — Bir bağlaç. **9-** Adaletin, hukukun getirdiği şey, kazanç; verilmiş emekten doğan manevi yetki. — İşaret sıfatı veya işaret zamiri olarak kullanılan bir sözcük. — Uzaklık ifade eden bir söz. **10-** Tellür elementinin kimyasal simgesi. — "Hangi şey?" anlamındaki bir soru sözü. — Sert buğdaydan elde edilen, taneleri iri, glutince zengin un. **11-** Endonezya'nın uluslararası plaka kodu. — Gerçek, niteliği değişmemiş, aslına uygun olan, orijinal. — En yakında olan varlığı belirtmek için kullanılan bir işaret sözcüğü. **12-** Beyaz renkli, kara karşıt. — Ağız içinde meydana gelen, içi sıvıyla dolu, yara veya şişlik. — El becerisi isteyen, ustalık gerektiren, zaman içinde tecrübe kazanılarak mahir olunan iş. **13-** Tüme. — Soğuk havalardan korunmak amacıyla başa, sırtta veya boynun örtülen örtü. **14-** Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. — Yüz, çehre. — Genellikle Kuzey Avrupa'da yaşayan, çok yumuşak ve ince tüyleri olan, etçil bir hayvan. **15-** Tasavvuf inancını benimsemiş, kendini Allah'a ve Allah yoluna adanmış kimse, sufi. — Yapılan bir iş mukabilinde ödenen ücret.

SUDOKU

	9		2					8	
		3	1		6				7
				7	5	3			
4	2								3
9		8	3	6		2			
		1						7	
	3		8		7	5			
5		6		1					9

Sudoku Kuralları

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmalıdır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

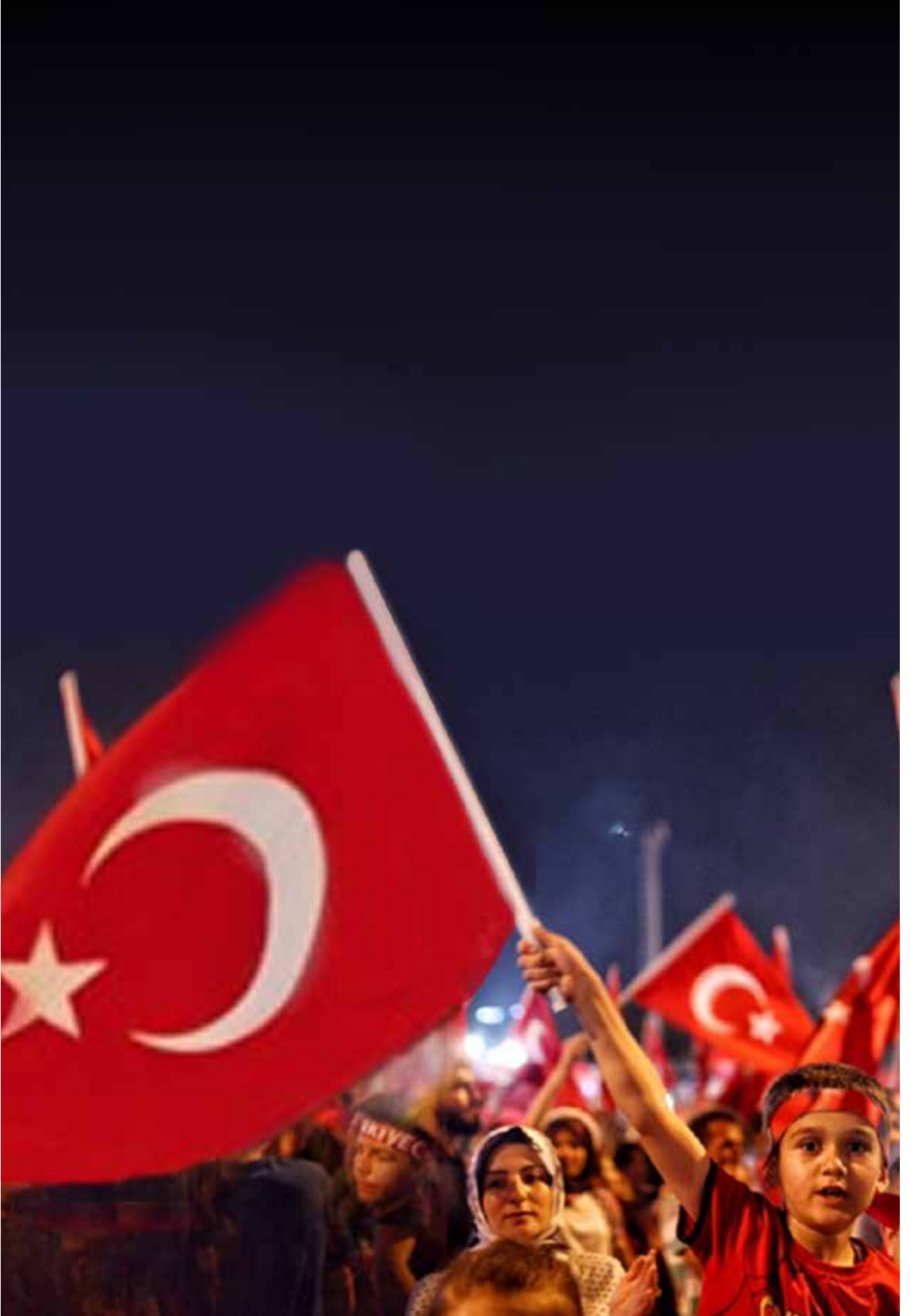
YUKARIDAN AŞAĞI 1- Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi. — Hasta olmama durumu, sağlık, esenlik. — “Her şeyi bilen”, “Çok iyi bilen”, “En iyi bilen” anlamına gelen Allah’ın güzel isimlerinden biri. **2-** Hain olma durumu, hıyanet. — Bir işi yapabilme gücü, kudret, iktidar. — Saka Türklerinin İskender ile yaptıkları mücadeleleri anlatan, efsanevi özellikler taşıyan bir Türk destanı. **3-** Karada 1609, denizde ise 1852 metre olarak kabul edilen uzaklık ölçü birimi. — Ezeli ve ebedî olan; her şeyi yapabilme kudretine sahip; yalnızca kendisine ibadet ettiğimiz ve yalnızca kendisinden medet umduğumuz varlığı mutlak olan tek varlık; mabut. **4-** Eti sulu ve tek çekirdekli yemiş. — Yıkılmış, harap olmuş yer. — Üzerine yapı inşa edilmek için ayrılmış arazi. **5-** Sözcük anlamı barış, esenlik olan; Peygamberimizin (s.a.s.) aramıza yaymamızı tavsiye ettiği; bir kimseyle karşılaştığında, birinin yanına gidildiğinde veya birinin yanından ayrılırken söz veya işaret ile nezaket gösterme sünneti. — İnançları sebebiyle öldürülmekten kurtulmak için bir mağaraya sığınan ve orada Allah’ın izni ile 309 yıl uyutulan bir grup müminin başından geçen olayları anlatan; Kur’an-ı Kerim’in 18. suresinin adı. — Duman lekesi. **6-** Bir seslenme sözü. — Anıt olarak yapılan ya da şenliklerde caddeler üzerine kurulan türlü süslerle donatılmış kemer. — Tayin. **7-** Arapça birinci tekil şahıs zamiri. — Bir olumsuzluk ön eki. — İşlenecek bir nesnede bulunması gereken yeterli ısı ve nem. **8-** Suudi Arabistan’ın uluslararası plaka kodu. — Kırmızı, kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silindirik biçiminde eski bir başlık. — Nur suresinin 11. ayetinde de geçen, iftira anlamına gelen sözcük. **9-** Sert, yumuşak olmayan, sıvı karşıtı. — Herhangi bir nesnenin sıcaklık veya soğukluk derecesi. **10-** Genellikle sıvı maddeleri koymak için yapılan silindirik biçimli üstü kapalı büyük kap. — İşaret, alamet, emare — Bir suçlu, kusuru veya hatayı bağışlama. **11-** Siyasi gücün birkaç kişilik küçük ve ayrıcalıklı bir grubun elinde olduğu; monarşi ile aristokrasi arasındaki yönetim biçimi. **12-** Santimetrenin kısaltması. — Tanınma, şöhret, şan. — Nükleer enerji üretiminde kullanılan, oldukça kıymetli bir radyoaktif madde. **13-** Arap alfabesinin altına harfinin okunuşu. — Aç olma durumu. — Radyum elementinin kimyasal simgesi. **14-** Rütbesi general ile aynı olan deniz subayı. — Güvenilir olma durumu, saygınlık. **15-** Adam öldürme. — Hastalığın aniden ve belli bir noktada başladığını ve kısa sürede sona erdiğini anlatan tıp terimi. — Hayat arkadaşı, refik, refika; birbirine benzeyen iki şeyden her biri, benzeri.

1	6	8	3	7	9	2	5	4
2	3	7	4	1	5	9	8	6
9	4	5	6	8	2	3	1	7
7	1	3	2	9	4	8	6	5
6	8	2	7	5	3	4	9	1
4	5	9	1	6	8	7	2	3
5	2	6	9	3	7	1	4	8
8	7	4	5	2	1	6	3	9
3	9	1	8	4	6	5	7	2

Önceki Sayının Cevapları

Önceki Sayının Cevapları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	F	A	R	A	B	I				İ	S	T	A	N	B	U	L
2	E	Ğ	E			İ	Ç	E	R	I			S	A	A	T	
3	Y	I	L	A	N	L	M	A	T	L	K	I					
4	L	A	R	A	L	A	M	A		K	U	L					
5	È	S	K	I						İ	M	A	G				
6	S	I	S	I						L	A	M	B	A			
7	O	T		P	S					A	H	I	R				
8	F	E	N	E	R					S	L	F					
9				A	R	A				Y	A	B	E				
10	C	A	M	I			İ	C	M	A			O	L	G	U	N
11	U	L	A	Ş	I	M			A	R	I	N	M	A		A	
12	M	E	Z	A	R			O	N	A	R		A	Y	A	R	
13	A	V		N	A	R			İ	F	K			N	E	V	I

“Sadakanın en faziletlisi,
Müslüman kişinin
ilim öğrenmesi, sonra
da onu din kardeşine
öğretmesidir.”

(İbn Mace, Sünne, 20.)

DUA

Biz, kısık sesleriz... minareleri,
Sen, ezansız bırakma Allah'ım!
Ya çağır surda bal yapanlarını,
Ya kovansız bırakma Allah'ım!
Mahyasızdır minareler... göğü de,
Kehkeşansız bırakma Allah'ım!
Müslümanlıkla yoğrulan yurdu,
Müslümansız bırakma Allah'ım!
Bize güç ver... cihad meydanını,
Pehlivansız bırakma Allah'ım!
Kahraman bekleyen yığınlarını,
Kahramansız bırakma Allah'ım!
Bilelim hasma karşı koymasını,
Bizi cansız bırakma Allah'ım!
Yarının yollarında yılları da,
Ramazansız bırakma Allah'ım!
Ya dağıt kimsesiz kalan sürünü,
Ya çobansız bırakma Allah'ım!
Bizi sen sevgisiz, susuz, havasız;
Ve vatansız bırakma Allah'ım!
Müslümanlıkla yoğrulan yurdu,
Müslümansız bırakma Allah'ım!

Arif Nihat ASYA

